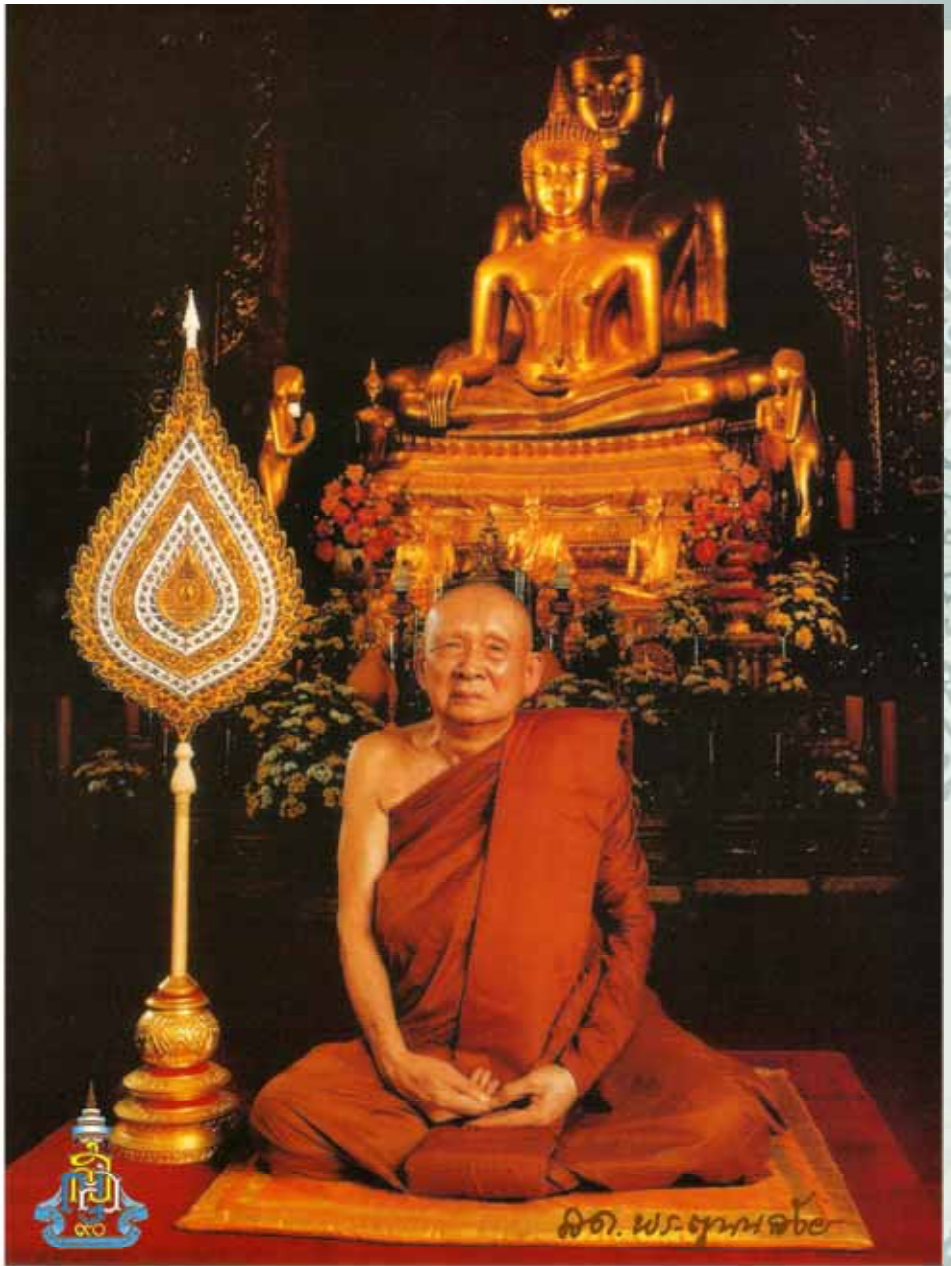

ชีวิตนี้น้อยนัก

พระนิพนธ์ในสมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พิมพ์ครั้งแรกเป็นธรรมทาน

ฉลองพระชนมายุ ๙๐ พรรษา ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖

ที่ พ ๑๘๐/๒๕๕๑

สำนักเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช
วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง   ประธานอนุญาติให้พิมพ์พระนิพนธ์ เรื่อง "ชีวิตนี้น้อยนัก"
เจริญพร   นางสาวเพียรพร พรหมโชติ และคณะ
อ้างถึง   หนังสือ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง นางสาวเพียรพร พรหมโชติ นายวุฒิพงษ์ อัครฉกรลักษณ์ และคณะ กราบทูลสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ขอประธานอนุญาติพิมพ์พระนิพนธ์ เรื่อง "ชีวิตนี้น้อยนัก" จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม และขอประธานอนุญาติอัญเชิญพระรูปภาพของเจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้าที่มีสายพระหัตถ์ของพระองค์ท่านลงพิมพ์ในพระนิพนธ์ที่พิมพ์ครั้งนี้ การพิมพ์พระนิพนธ์ครั้งนี้เพื่อเป็นธรรมทานแก่พุทธศาสนิกชนและผู้สนใจ อันเป็นการเผยแผ่และสืบทอดพระพุทธศาสนา

ได้นำความกราบทูลทราบฝ่าพระบาทแล้ว เจ้าประคุณสมเด็จพระเจ้า ประธานอนุญาติให้พิมพ์พระนิพนธ์ เรื่อง "ชีวิตนี้น้อยนัก" และประธานอนุญาติให้อัญเชิญพระรูปภาพที่มีสายพระหัตถ์ของพระองค์ท่านลงพิมพ์ในพระนิพนธ์ได้ตามที่กราบทูลขอ

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ

ขออำนาจพร

(พระเทพสารเวที)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช

โทร. ๐-๒๒๑๑-๒๘๓๑-๓

โทรสาร ๐-๒๒๑๑-๐๓๔๓

ชีวิตนี้น้อยนัก

บทพระนิพนธ์ในสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก

ประธานที่ปรึกษาภิกษุคติมศักดิ์ : พระปลัดชัชวาล ชินสโก ประธานคณะกรรมการบริหาร-
ศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร จ.นครนายก

ภาพปก : “เทศนาโปรดพระอรหันต์” โดยอาจารย์สุวัฒน์ แสนขัติยรัตน์

ออกแบบปก : พระอรณณินิ จันทสาโร, พระปริยญา ปรีชาโน

จัดรูปเล่ม : วุฒิพงษ์ อัครฉัตรลักษณ์, เพียรพร พรหมโชติ

พิสูจน์อักษร : วุฒิพงษ์ อัครฉัตรลักษณ์, เพียรพร พรหมโชติ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : พฤษภาคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : อุษาการพิมพ์ กรุงเทพฯ โทร. ๐-๒๖๕๖-๓๔๗๐

ผู้จัดพิมพ์ : วุฒิพงษ์ อัครฉัตรลักษณ์, เพียรพร พรหมโชติ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

บทพระนิพนธ์ในสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก

ชีวิตนี้น้อยนัก...-พิมพ์ครั้งที่ ๑.-กรุงเทพฯ : อุษาการพิมพ์, ๒๕๕๑.

๖๐ หน้า.

๑.พระธรรมเทศนา. ๒.ธรรมะ. I.ชื่อเรื่อง

ISBN : ๙๗๘-๙๗๔-๐๖-๘๐๘๑-๙

จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกเป็นธรรมทาน

คำนำ

ทำดีได้ดี จริ่งหรือ!!! ทำไมเราทำดีแต่กลับไม่ได้ดี ทุกข์เข็ญสาหัส เงินทองไม่ค่อยจะมีกับเขา ไม้รำไม่วายสักที .....แต่เห็นบางคนทำแต่สิ่งไม่ดีร้ายแรงเหลือเกิน ชั่วช้า เอาเปรียบผู้อื่น แต่กลับมีความสุข ยิ้มแย้ม มีสมบัติพัสถานมากมาย เอ๊ะ...ยังไ่กันหรือ? ทำดีแล้วได้อะไร ?

“ชีวิตนี้เหนื่อยนัก” บทพระนิพนธ์ในสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ได้ทรงกล่าวถึง เรื่องกรรมไว้อย่างแยบคาย กรรมดี-กรรมชั่ว การส่งผลของ กรรม ทำดีต้องได้ดีแน่ เนื้อหาเข้าใจง่าย นำอ่านและนำ ติดตามเป็นอย่างยิ่ง

ทางคณะผู้จัดทำจึงได้ขอประทานอนุญาตจัดพิมพ์บทพระ นิพนธ์ เรื่อง “ชีวิตนี้เหนื่อยนัก” ขึ้นและหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านให้ได้เข้าใจเรื่อง กรรมและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อตนเอง ครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องในสังคมได้เป็นอย่างดี มีความสุข ยั่งยืนโดยทั่วกัน

สุดท้ายนี้ขอให้ผลบุญที่ได้ร่วมกันในการจัดทำธรรมทานใน ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัย นิสสัยเสริมส่งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ตั้งแต่คณะผู้จัดทำ ผู้ร่วมสร้างหนังสือเล่มนี้และผู้อ่านได้ ประสบแต่ความสุขความเจริญทั้งในทางโลกและทางธรรม คือมรรคผลนิพพานตามสติกำลังและระยะเวลาที่เหมาะสม ด้วยเทอญ

คณะผู้จัดทำ

ชีวิตนี้เล็กน้อยนัก

แต่

ชีวิตนี้สำคัญนัก

พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวว่า

อุปปกณฺณจิหํ ชีวิตมาหุ ธีรา

ปฺราษณฺญํกล่าวว่ " ชีวิตนี้เล็กน้อยนัก "

ทุกชีวิต ไม่ว่าจะคน ไม่ว่าจะสัตว์ มิได้มีเพียง เฉพาะชีวิตนี้ คือ มิได้มีเพียงชีวิตในชาติ นี้ชาติเดียว แต่ทุกชีวิตมีทั้งชีวิตในชาติ อดีต ชีวิตในชาติปัจจุบัน และชีวิตใน ชาติอนาคต “ชีวิตนี้น้อยนัก” หมายถึง ชีวิตในชาติปัจจุบันน้อยนัก สั้นนัก

ชีวิตคืออายุ ชีวิตในปัจจุบันชาติของแต่ละคน อย่างยืนนานที่สุดก็เกินร้อยปีได้ ไม่เท่าไร ซึ่งก็ดูเหมือนเป็นอายุที่ไม่ยืน มากนัก แม้ไม่นำไปเปรียบกับชีวิตที่ต้อง ผ่านมาแล้วในอดีตที่นับชาติไม่ถ้วนนับปี ไม่ได้ และชีวิตที่จะต้องเวียนวนเกิดตาย ต่อไปอีกในอนาคตที่จะนับชาติไม่ถ้วน นับปีไม่ได้อีกเช่นกัน

ที่ปราศรัยท่านว่า “ชีวิตนี้น้อยนัก” นั้น ท่าน
มุ่งให้เปรียบเทียบชีวิตนี้กับชีวิตในอดีตที่นับชาติไม่
ถ้วน และชีวิตที่ในอนาคตที่จะนับชาติไม่ถ้วน
อีกเช่นกัน สำหรับผู้ไม่ยิงด้วยปัญญา ไม่
สามารถพาตนให้พ้นทุกข์สิ้นเชิงได้

ทุกชีวิตก่อนจะได้มาเป็นคนเป็นสัตว์อยู่ใน
ปัจจุบันชาติ ต่างเป็นอะไรต่อมีอะไรมาแล้ว
มากมาย แยกออกไม่ได้ว่ามีกรรมดีกรรมชั่ว
อะไรบ้าง ทำกรรมใดก่อน ทำกรรมใดหลัง ทั้ง
กรรมดีกรรมชั่วที่ทำไว้ในชาติอดีตทั้งหลาย
ย่อมมากมายเกินกว่าที่ได้มากระทำในชาตินี้
ในชีวิตนี้อ่างประมาณมิได้ และกรรมดีกรรม
ชั่วทั้งหลายเหล่านั้น ย่อมให้ผลตรงตามเหตุ
ทุกประการ แม้ว่าผลอาจจะไม่เกิดขึ้นพร้อม
กันทุกสิ่งทุกอย่าง และไม่อาจเรียงลำดับตาม
เหตุที่ได้กระทำแล้วก็ตาม แต่ผลทั้งหลายย่อม
เกิดแน่ แม้เหตุได้กระทำแล้ว

เมื่อมีเหตุย่อมมีผล เมื่อทำเหตุย่อมได้รับผล และผลย่อมตรงตามเหตุเสมอ ผู้ใดทำผู้ใดจักเป็นผู้ได้รับผล เทียบเท่าแน่นอน

เมื่อใดกำลังมีความสุข ไม่ว่าผู้กำลังมีความสุขนั้นจะเป็นเราหรือเขา เมื่อนั้นพึงรู้ความจริง ว่าเหตุที่ดีที่ได้ทำไว้แน่กำลังให้ผล ผู้ทำเหตุดีนั้นกำลังเสวยผลแห่งเหตุนั้นอยู่ แม้ปุถุชนจะไม่สามารถหยั่งรู้ให้เห็นแจ้งได้ ว่าทำเหตุดีหรือกรรมดีใดไว้ แต่ก็พึงรู้พึงมั่นใจว่าเหตุแห่งความสุขที่กำลังได้เสวยอยู่เป็นเหตุดีแน่ เป็นกรรมดีแน่ ผลดีเกิดแต่เหตุดีเท่านั้น ผลดีไม่มีเกิดแต่เหตุไม่ดีได้เลย

เมื่อใดกำลังมีความทุกข์ความเดือดร้อน ไม่ว่าผู้กำลังมีความทุกข์ความเดือดร้อนนั้นจะเป็นเราหรือเป็นเขา เมื่อนั้นพึงรู้ความจริง ว่าเหตุไม่ดีที่ได้ทำไว้แน่กำลังให้ผล ผู้ทำเหตุไม่ดีนั้นกำลังเสวยผลแห่งเหตุนั้นอยู่ แม้ปุถุชนจะไม่สามารถหยั่งรู้ให้เห็นแจ้งได้ ว่าทำเหตุไม่ดีหรือกรรมไม่ดีใดไว้ แต่ก็พึงรู้พึงมั่นใจว่าเหตุแห่งความทุกข์ความเดือดร้อนที่กำลังได้เสวยอยู่ เป็นเหตุไม่ดีแน่ เป็นกรรมไม่ดีแน่ ผลไม่ดีเกิดแต่เหตุไม่ดีเท่านั้น ผลไม่ดีไม่มีเกิดแต่เหตุดีได้เลย

เมื่อใดมีความคิดว่าเราทำดีไม่ได้ดี หรือเขาทำดีไม่ได้ดี ก็พึงรู้ว่าเมื่อนั้นกำลังหลงคิดผิดจากความจริง กำลังเข้าใจผิดจากความจริง ทำดีต้องได้ดีเสมอ ไม่มียกเว้นด้วยเหตุผลใดทั้งสิ้น

เมื่อใดมีความคิดว่าเราทำไม่ดีแต่กลับได้ดี หรือเขาทำไม่ดีแต่กลับได้ดี ก็พึงรู้ว่าเมื่อนั้นกำลังหลงคิดผิดจากความจริง กำลังเข้าใจผิดจากความจริง ทำไม่ดีต้องได้ไม่ดีเสมอ ไม่มียก

เว้นด้วยเหตุผลใดทั้งสิ้น

ชีวิตในชาตินี้ชาติเดียวย่อมน้อยนักเมื่อเปรียบกับชีวิตในอดีตชาติซึ่งนับจำนวนชาติหาถ้วนไม่ ดังนั้น กรรมคือการกระทำที่ทำในชีวิตนี้ในชาตินี้ชาติเดียวจึงน้อยนัก เมื่อเปรียบกับกรรมหรือการกระทำที่ทำไว้แล้วในอดีตชาติอันนับจำนวนชาติไม่ถ้วน

การเขียนหนังสือด้วยปากกาหรือดินสอลงบนกระดาษแผ่นเดียวนั้น เขียนลงครั้งแรกก็ย่อมอ่านออกง่าย อ่านเข้าใจได้ง่าย แต่ยิ่งเขียนทับเขียนซ้ำลงไปบนกระดาษแผ่นเดียวกันนั้นตัวหนังสือย่อมจะทับกันยิ่งขึ้นทุกที การอ่านก็จะยิ่งอ่านยากขึ้นทุกทีจนถึงอ่านไม่ออกเลย ไม่เห็นเลยว่าเป็นตัวหนังสือ จะเห็นแต่รอยหมึกหรือรอยดินสอทับกันไปทับกันมาเป็นสีสันท่อนั้น ให้เพียงรู้เท่านั้นว่าได้มีการเขียนลงบนกระดาษแผ่นนั้น หาอ่านรู้เรื่องไม่ และหาอ่านรู้ได้ไม่ ว่าเขียนอะไรก่อนเขียนอะไรหลัง นี่ฉันทิ การทำกรรมหรือการกระทำชั่วก็ฉันทินั้น ต่างได้ทำกันมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทับถมกันมากกว่าตัวหนังสือที่อ่านไม่ออก หาอ่านรู้ไม่ได้เขียนอะไรก่อนเขียนอะไรหลัง ทำกรรมใดไว้ก็ไม่รู้ไม่เห็น แยกไม่ออกว่าทำกรรมใดก่อนทำกรรมใดหลัง ทำดีอะไรไว้บ้าง ทำไม่ดีอะไรไว้บ้าง มากน้อยหนักเบาต่างกันอย่างไร มาถึงชาตินี้ไม่รู้ด้วยกันทั้งสิ้น เป็นความซับซ้อนของกรรมที่แยกไม่ออก เช่นเดียวกับความซับซ้อนของตัวหนังสือที่เขียนทับกันไปทับกันมา

ความซับซ้อนของกรรมแตกต่างกับความซับซ้อน

ของตัวหนังสือ ตรงที่ตัวหนังสือนั้นเมื่อเขียนทับกันมาหลายๆรอบไม่มีทางรู้ว่าเขียนเรื่องดีหรือเรื่องไม่ดีอย่างไร แต่กรรมนั้นแม้ทำชั่วซ้อนมากเพียงไร ก็มีทางรู้ว่าทำกรรมดีไว้มากน้อยเพียงไร หรือกรรมไม่ดีไว้มากน้อยเพียงไร โดยมีผลที่ปรากฏขึ้นของกรรมนั้นเองเป็นเครื่องช่วยแสดงให้เห็น

ชีวิตหรือชาตินี้ของทุกคนมีชาติกำเนิดไม่เหมือนกัน เป็นไทยก็มี จีนก็มี แวกก็มี ฝรั่งเศสก็มี มีชาติตระกูลไม่เสมอกัน ตระกูลสูงก็มี ตระกูลต่ำก็มี มีสติปัญญาไม่ทัดเทียมกัน ฉลาดหลักแหลมก็มี โง่เขลาเบาปัญญาก็มี มีฐานะต่างระดับกัน ร่ำรวยก็มี ยากจนก็มี ความแตกต่างห่างกันนานาประการ เหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องชี้ให้ผู้เชื่อในกรรมและผลของกรรมเห็นความมีภพชาติในอดีตของแต่ละชีวิตในชาติปัจจุบัน เกิดมาต่างกันในชาตินี้เพราะทำกรรมไว้ต่างกันในชาติอดีต

ความแตกต่างของชีวิตที่สำคัญที่สุด ที่แสดงให้เห็นอำนาจอันใหญ่ยิ่งที่สุดของกรรม คือความได้ภพชาติของพรหม เทพ ความได้ภพชาติของมนุษย์ กับความได้ภพชาติของสัตว์ เทวดาอาจเป็นมนุษย์ได้ เป็นสัตว์ได้ มนุษย์อาจไปเป็นเทวดา เป็นสัตว์ได้ และสัตว์ก็อาจไปเป็นเทวดาได้ เป็นมนุษย์ได้ ด้วยอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของกรรมอันนำไปให้เกิด นี่เป็นความจริง ที่แม้จะเชื่อหรือไม่เชื่อ ความจริงนี้ก็ย่อมเป็นความจริงเสมอไป ไม่มีอะไรจะเปลี่ยนแปลงให้ผิดไปจากความจริงได้ เชื่อหรือไม่เชื่อก็ควรกลัวอย่างหนึ่ง คือกลัวการไม่ได้กลับมาเกิดเป็นคน ไม่ได้ไปเกิดเป็นเทวดา

เทวดามาถือภพชาติเป็นมนุษย์ เป็นที่ยอมเชื่อถือกันมากกว่าเทวดาจะไปเป็นอะไรอื่น จึงมีคำบอกเล่าหรือสันนิษฐานกันอยู่เสมอว่าผู้หนึ่งผู้นี้เป็นเทวดามาเกิด ทั้งนี้ก็โดยสันนิษฐานจากความประณีตงดงามสูงส่งของผู้หนึ่งผู้นี้ บางรายก็มีพร้อมทุกประการ ทั้งชาติตระกูลที่สูง ฐานะที่ดี ผิวพรรณวรรณะที่งาม กิริยาจามารยาทที่สุภาพอ่อนโยน ไพเราะเรียบร้อย เฉลียวฉลาด บางผู้แม้ไม่งามพร้อมทุกประการดังกล่าว ก็ยังได้รับคำพรรณนาว่าเป็นเทวดานางฟ้ามาเกิด เพราะผิวพรรณมารยาทงดงาม อ่อนโยน นุ่มนวล นี่ก็คือการยอมรับอยู่ลึกๆ ในใจของคนส่วนมากกว่าเทวดามาเกิดเป็นมนุษย์ได้

เทวดามาเกิดเป็นมนุษย์มีตัวอย่างสำคัญยิ่งที่ฟังกล่าวถึงได้ เป็นที่ยอมรับทั่วไป โดยเฉพาะในหมู่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย นั่นคือสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าจากสวรรค์ชั้นดุสิตเสด็จลงโลกมนุษย์ ประสูติเป็นพระสิทธัตถะราชกุมาร พระราชาโอรสพระเจ้าสุทโธทนะกับพระนางสิริมหามายา

เรื่องหนึ่งในพระพุทธศาสนาที่รู้จักกันกว้างขวาง คือ เรื่องของเทพธิดาเมขลา เทพธิดาองค์นี้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้พิทักษ์รักษามหาสมุทร มีหน้าที่คุ้มครองช่วยเหลือมนุษย์ที่ถือไตรสรณคมน์ มีศีลสมบูรณ์ ปฏิบัติชอบต่อมารดาบิดา พรหมณ์โพธิสัตว์เดินทางไปเรือแตกกลางมหาสมุทร พยายามว่ายน้ำเข้าฝั่งอยู่ถึง ๗ วัน เทพธิดาเมขลาจึงแลเห็น ได้ไปแสดงตนต่อพระมหาสัตว์ทนต์ที่รับรองจะให้ทุกอย่างที่พระมหาสัตว์ปรารถนา และได้เนรมิตสิ่งที่พระมหาสัตว์ขอทุกอย่าง คือเรือทิพย์และแก้วแหวนเงินทอง พระมหาสัตว์พ้นจากมหาสมุทรได้บำเพ็ญทานรักษาศีลจนตลอดชีวิต

ครั้งสิ้นชีวิตแล้วได้ไปบังเกิดในเมืองสวรรค์ พระมหาสัตว์ครั้งนั้น ต่อมาคือพระพุทธเจ้า เทพธิดาเมขลาต่อมาคือพระอุบลวิมลธิดา และผู้ดูแลช่วยเหลือพระมหาสัตว์ต่อมาคือ พระอานนท์ นี่คือนิเวศนาถิรภพชาติเป็นมนุษย์ได้ อย่างน้อยก็ตามความเชื่อถือ จึงมีการเล่าเรื่องเทพธิดาเมขลาตั้งกล่าว

เทวดามาเกิดเป็นมนุษย์ได้ และมนุษย์ก็เกิดเป็นเทวดาได้ ดังที่สมเด็จพระบรมศาสดาเมื่อประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวันได้ทรงนำเรื่องในอดีตมาสาธกว่า เมื่อทรงเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์หัวหน้าพ่อค้าเกวียน ได้ทรงซื้อสินค้าในนครพาราณสี บรรทุกเกวียนนำพ่อค้าจำนวนมากเดินทางไปในทางกันดาร เมื่อพบบ่อน้ำก็พากันชุดเพื่อให้น้ำดื่ม ได้พบรัตนะมากมายในบ่อนั้น พระโพธิสัตว์ทรงเตือนว่าความโลภเป็นเหตุแห่งความพินาศ แต่ไม่มีผู้เชื่อฟัง พวกพ่อค้ายังชุดต่อไปไม่หยุด หวังจะได้รัตนะมากขึ้น บ่อนั้นเป็นบ่อที่อยู่ของพญานาค เมื่อถูกทำลาย พญานาคก็โกรธใช้ลมจุมูกเป่าพิษถูกพ่อค้าเสียชีวิตหมดทุกคน เหลือแต่พระโพธิสัตว์ที่มีได้ร่วมการชุดด้วย จึงได้รัตนะมากมายถึง ๗ เล่ม เกวียน ท่านนำออกเป็นทาน และได้สมათานศีลรักษาอุโบสถจนสิ้นชีวิต ได้ไปเกิดในสวรรค์ เป็นมนุษย์ผู้หนึ่งที่เกิดเป็นเทวดาได้

มนุษย์มีบุญกุศลและความดีพร้อมทั้งกาย วาจา ใจมากเพียงไร ก็จะเป็นเทวดาชั้นสูงได้เพียงนั้น คือสามารถขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ชั้นสูงได้เมื่อละโลกนี้แล้ว

มนุษย์เกิดเป็นเทวดาได้และเกิดเป็นสัตว์ก็ได้ ในสมัยพุทธกาล ชายผู้หนึ่งโกรธแค้นรำคาญสุนัขตัวหนึ่งที่ติดตามอยู่

ตลอดเวลา พระพุทธเจ้าทรงทราบ ก็ได้ตรัสแสดงให้รู้ว่า บิดาที่สิ้นไปแล้วนั้นมาเกิดเป็นสุนัขขี้ขี้ และได้ทรงให้พิสูจน์ โดยบอกให้สุนัขนำไปหาที่ซ่อนทรัพย์ซึ่งไม่มีผู้ใดรู้ นอกจากผู้เป็นบิดาของชายผู้นั้น และสุนัขก็พาไปจุดพบสมบัติที่ฝังไว้ก่อนสิ้นชีวิตได้

สัตว์ไปเกิดเป็นเทวดาได้คงจะมีเป็นอันมาก มีเรื่องต่างๆ ในพระพุทธศาสนาที่เล่ากันสืบมา คือในสมัยพุทธกาล มีสัตว์ได้ยินเสียงพระท่านสวดมนต์ ก็ตั้งใจฟังโดยเคารพ ตายไปก็ได้ไปบังเกิดเป็นเทพบนสวรรค์ ด้วยอานุภาพของการให้ความเคารพในพระธรรมของพระพุทธเจ้า

สัตว์มาเกิดเป็นมนุษย์ได้ นี่ต้องเป็นที่เชื่อถืออยู่เสมอๆ ในจิตสำนึก จึงแม้เมื่อพบมนุษย์บางคนบางพวก ก็ได้มีการแสดงความรู้สึกจริงใจออกมาต่างๆ กัน เช่น ลิงมาเกิดแท้ๆ สัตว์นรกมาเกิดแน่ๆ ทั้งนี้ก็ด้วยเห็นจากหน้าตาท่าทางบ้าง กิริยามารยาทนิสัยใจคอความประพฤติบ้าง ซึ่งโดยมากผู้ที่พบเห็นด้วยกันก็จะมีความรู้สึกตรงกันดังกล่าว เป็นความรู้สึกที่เกิดจากความเชื่อมั่นเอง ว่าสัตว์มาเกิดเป็นมนุษย์ได้ หรือมนุษย์เกิดมาจากสัตว์ได้

สมัยพุทธกาล มีเรื่องของพระภิกษุรูปหนึ่งมีจิตหวงหว่งผ้าสบงจีวรที่เพิ่งได้มาใหม่ ซักตากไว้บนราว มรณภาพไปขณะผ้านั้นยังไม่แห้ง จิตที่ผูกพันในผ้าสบงจีวรนั้นนำไปเกิดเป็นตัวเส้นเล็กๆ เกาะติดอยู่กับผ้า พระภิกษุอีกรูปหนึ่งเห็นผ้าสบงจีวรนั้นไม่มีเจ้าของแล้ว ก็จะนำไปใช้ พระพุทธองค์ทรงทราบ ได้ทรงมีพระพุทธดำรัสห้าม ตรัสให้รอ เพราะพระภิกษุรูปนั้นจะสิ้นภพชาติของการเป็นเส้นในเวลาเพียงไม่กี่วัน ถ้านำสบงจีวรนั้นไปในขณะยัง

เป็นเส้นอยู่ ก็จะไม่โกรธแค้น จะไม่ได้ไปเสวยผลแห่งกุศลกรรมที่ได้ประกอบกระทำไว้เป็นอันมาก นี่เป็นเรื่องหนึ่งที่ทรงรับรองว่าอำนาจจิตจะทำให้มนุษย์ไปเป็นสัตว์ได้

เทวดามาเกิดเป็นมนุษย์ได้ มนุษย์ไปเกิดเป็นเทวดาได้ เทวดามาเกิดเป็นสัตว์ได้ สัตว์เกิดเป็นเทวดาได้ มนุษย์เกิดเป็นสัตว์ได้ และสัตว์ก็กลับเกิดเป็นมนุษย์ได้ อำนาจอันยิ่งใหญ่ของกรรมเท่านั้นที่ตกแต่งชีวิตให้เป็นอย่างไม่น่าเชื่อถึงเพียงนี้ กรรมจึงน่ากลัวจริงๆ นานहींให้พ้นอำนาจกรรมจริงๆ ทั้งกรรมในอดีตและกรรมในปัจจุบัน

กรรมอันเป็นเหตุทำให้เกิด คือชนกกรรม เป็นกรรมสุดท้ายก่อนชีวิตจะขาดจากภพภูมินี้กรรมสุดท้ายหรือเรื่องสุดท้ายที่จิตผูกพันคิดถึงอยู่ คือชนกกรรมอันนำไปเกิด นึกถึงความดีที่เป็นบุญเป็นกุศลในขณะที่ก่อนจะดับจิต จิตก็จะไปสู่สุคติ นำกายไปสู่สุคติด้วย นึกถึงความไม่ดีที่เป็นบาปเป็นอกุศลในขณะที่ก่อนจะดับจิต จิตก็จะไปสู่ทุคติ นำกายไปทุคติด้วย

จิตที่ใกล้จะแตกดับนั้นปกติเป็นจิตที่อ่อนมาก ไม่มีกำลังที่จะต้านทานใดๆ ทั้งนั้น คู่เคียงกับความรู้สึกใดเกี่ยวกับเรื่องใด ความรู้สึกนั้นเกี่ยวกับเรื่องนั้นก็จะเข้าครอบงำจิต มีอำนาจเหนือจิต ทำให้จิตเมื่อใกล้ดับผูกพันอยู่กับความรู้สึกนั้นเกี่ยวกับเรื่องนั้น เมื่อจิตดับคือจากร่าง ก็จากไปพร้อมกับความรู้สึกนั้นเกี่ยวกับเรื่องนั้น นำไปก่อเกิดกายที่สมควรแก่สภาพจิตทุกประการ

ผู้ที่หวงสมบัติ กลัวจะมีผู้มานำไป ก่อนจะดับ จิตมีใจผูกเฝ้า

สมบัติอย่างหวงแหน เมื่อดับจิตก็เคยมีที่ไปเกิดเป็นงู ฝ้าอยู่ที่สมบัตินั้น ผู้ใดเข้าไปใกล้ก็จะแสดงตัวให้เห็นเป็นงูใหญ่ เช่นที่เล่ากันถึงเรื่องที่เกิดขึ้นไม่นานมานี้ ว่าข้าราชการผู้หนึ่งมีพระพุทธรูปที่หวงมากอยู่องค์หนึ่ง เมื่อละโลกนี้ไป สหายไปเยี่ยมศพได้ขอดูพระองค์นั้น ขณะกำลังดูอยู่ ก็มีงูตัวหนึ่งมาจากไหนไม่ปรากฏมาแผ่แม่เบี้ยอยู่ใกล้ๆ ผู้มาขอดูไหวทัน เข้าใจทันทีว่าเจ้าของได้ฝ้าพระอยู่ด้วยความหวงแหน จึงพูดกับงูดั่งๆ ว่าไม่ได้คิดจะนำพระไปไหน เพียงมาขอดูเท่านั้น อย่าเป็นห่วง เพียงเท่านั้นงูก็เลื้อยห่างหายไป นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจริงเมื่อไม่นานมานี้ ที่เชื่อกันว่าผู้ที่หวงสมบัติมากๆ ตายไปในขณะที่จิตผูกพันเช่นนั้น ต้องไปเกิดเป็นงู ต้องฝ้าสมบัติไม่ได้ไปเสวยผลของกรรมดีใดๆ ที่ได้กระทำไว้ จนกว่าใจจะปล่อยวาง ละความยึดถือความหวงแหนสมบัตินั้นๆ

ด้วยผู้ใหญ่มุขีผู้มีสัมมาทิฐีสัมมาปัญญาแต่ไหนแต่ไรมา ท่านเชื่อในเรื่องอำนาจความยึดมั่นของจิต ท่านจึงสอนลูกหลานไว้ว่า ก่อนจะหลับไปให้ภาวนาพุทโธ นึกถึงพระพุทธรเจ้า และให้ตั้งใจปรารถนาว่า เมื่อจากโลกนี้ไปเมื่อใดก็ตาม ขอให้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ทันที ให้ได้พบพระพุทธรศาสนา ท่านสอนกันให้ตั้งใจเช่นนี้ ก่อนจะหลับไป และท่านสอนว่า ถ้าการหลับครั้งนั้นจะไม่ได้กลับตื่นขึ้นมาอีก ก็จะได้ไปดี เป็นไปดังแรงปรารถนา การได้เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธรศาสนานั้นเป็นมงคลสูงสุดของชีวิต ผู้มีสัมมาทิฐิจึงตั้งจิตปรารถนาอย่างจริงจัง

ผู้อธิษฐานจิตปรารถนากลับมาเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธรศาสนานั้น คือ ผู้รับรองความสำคัญของชีวิตนี้ที่แม้จะ

น้อยนกว่า ชีวิตนี้เท่านั้นที่จะนำไปสู่ความสวัสดิมีสุขได้อย่างแท้จริง เพราะชีวิตนี้เท่านั้นที่พร้อมสำหรับการบำเพ็ญบุญกุศลทุกประการ จะทำดีเพียงไรก็ทำได้ในชีวิตนี้ ทำดีสูงสุดจนเกิดผลสูงสุด คือการปฏิบัติได้สำเร็จมรรคผลนิพพาน พันทุกข์สิ้นเชิง ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป ก็ทำได้ในชีวิตนี้ หรือทำดีเพียงเพื่อได้ถึงสวรรค์ชั้นนรก ก็ทำได้ในชีวิตนี้ การตั้งจิตอธิษฐานไม่ให้หลงไปภพภูมิอื่นหลังละโลกนี้ไปแล้ว แต่ให้กลับมาสู่ภพภูมิมนุษย์โดยเร็ว ได้พบพระพุทธศาสนา จึงเป็นความถูกต้อง พึงทำอย่างยิ่ง

แม้ไม่ต้องการมีความทุกข์ในภพชาติข้างหน้า ก็ต้องทำให้ใจให้ไม่มีความทุกข์ตั้งแต่ในภพชาติปัจจุบันนี้ ไม่ปรารถนาเป็นอะไร ไม่ปรารถนาเป็นอย่างไรในชาติหน้า ก็ต้องทำให้ใจ คือ ทำให้ใจไม่ให้เกาะเกี่ยวข้องอยู่กับอะไรนั้นกับอย่างนั้น ตั้งแต่ในปัจจุบันชาติจึงจะสมปรารถนา ไม่เช่นนั้นก็จะสมปรารถนาไม่ได้

การจะทำให้ใจให้เป็นสุข ปราศจากทุกข์แม้พอสมควรขณะใกล้จะดับจิต คือการเลือกชีวิตในภพชาติให้มีความสุข ปราศจากความทุกข์ได้พอสมควร แต่การจะสามารถทำให้เป็นเช่นไรในเวลาใกล้จะดับจิตนั้น ก็มีใช้จะทำได้ทันทีโดยมิมีความคุ้นเคยกับความรูสึกเช่นนั้นมาก่อน ความคุ้นเคยกับความรูสึกอย่างใดอย่างหนึ่ง คือมีความรูสึกอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอๆ หรือบ่อยๆ หนึ่งๆ เช่นการท่องพุทโธไว้ในใจเสมอ นั่นคือความคุ้นเคยกับพุทโธ

ความคุ้นเคยกับบุคคลใดที่เคยให้ความเมตตาอุปการะช่วยเหลือ จะทำให้ใจนึกถึงบุคคลนั้นโดยอัตโนมัติเมื่อถึงคราวคับ

ชั้น ความคุ้นเคยกับความรู้สึกบางอย่างใดอย่างหนึ่งก็เช่นกัน อบรมไว้ให้คุ้นเคยกับความรู้สึกใด เช่น คุ้นเคยกับอารมณ์มีพระพุทฺโธ หรือ คุ้นเคยกับการท่องพุทฺโธ เมื่อถึงเวลาคับขัน ใจจะไม่ไปยึดมั่นเกาะเกี่ยวกับอะไรอื่นที่ไม่คุ้นเคย แต่จะไปเกาะอยู่กับพระพุทฺโธ ที่เป็นยอดของสิริมงคลทั้งปวง ย่อมได้รับสิริมงคลนั้น อันจักนำไปพินิจพิจารณาใหญ่่น้อย ความคุ้นเคยกับสิ่งดีมีมงคลจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง

ทุกคนผ่านชีวิตในอดีตชาติมาแล้วเป็นอันมาก นับภพชาติไม่ถ้วน มีความคุ้นเคยกับเรื่องราวหรืออารมณ์ต่างๆ มาแล้วมากมาย คุ้นเคยกับเรื่องราวหรืออารมณ์ใดมาก ใจยึดมั่นผูกพันข้องติดอยู่กับเรื่องใดอารมณ์ใดมากมาแต่อดีตชาติ ผลของความยึดมั่นผูกพันนั้นจะนำมาสู่ภพชาติปัจจุบัน คุณภพชาติของตนในปัจจุบันก็พอจะเข้าใจว่าอดีตนั้นตนผูกพันกับเรื่องใด อารมณ์ใดมาก ดีหรือว่าไม่ดี

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำทานการกุศลมากในอดีตชาติ ก็จะได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะสมบูรณ์พูนสุขด้วยทรัพย์เงินทอง

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการเอื้ออาทรดูแลรักษา ให้ข้าวปลาอาหาร ยารักษาโรค และเงินทองเพื่อผู้เจ็บไข้ได้ป่วยมามากในอดีตชาติ ไม่เบียดเบียนชีวิตร่างกายผู้อื่น สัตว์อื่น ก็จะได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะสมบูรณ์แข็งแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยมีพลานามัยดี อันนับเป็นลาภอย่างยิ่ง

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการระวังรักษากาย วาจา ใจของตนให้

สภาพอ่อนนุ่มต่อผู้ควรได้รับความอ่อนนุ่มยกย่อง ไม่ล่วงเกินดูหมิ่น ผูกพันเช่นนี้มามากในอดีตชาติ ก็จะได้รู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะเป็นผู้อยู่ในตระกูลสูง อันผู้อยู่ในตระกูลสูงย่อมเป็นผู้ได้รับความเคารพอ่อนนุ่มยกย่อง ไม่ถูกล่วงเกินดูหมิ่น เป็นไปเช่นเดียวกับที่ตนเองได้ปฏิบัติไว้ต่อผู้อื่นเป็นอันมากในอดีตชาติ

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการช่วยประคับประคอง รักษาชีวิตผู้อื่นสัตว์อื่นมามากในอดีตชาติไม่เบียดเบียนตัดรอนทำลายชีวิตอื่น ก็จะได้รู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะเป็นผู้มีอายุยืนไม่ถูกตัดรอน เบียดเบียน ทำลายด้วยเหตุใดทั้งสิ้น ไม่ให้ต้องเป็นผู้มีชีวิตน้อย มีชีวิตสั้น

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการรักษากาย วาจา ใจอยู่ในศีลบริสุทธิ์มามากในอดีตชาติ มีจิตใจผ่องใส ไม่เศร้าหมอง ก็จะได้รู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือปัจจุบันชาติจะเป็นผู้มีผิวพรรณงดงาม หน้าตาผ่องใส เป็นที่เจริญตาเจริญใจผู้พบเห็นทั้งหลาย

ผู้ที่มีใจผูกพันอยู่กับการปฏิบัติธรรมมามากในอดีตชาติ ก็จะได้รู้ได้จากปัจจุบันชาติ คือ ปัจจุบันชาติจะเป็นผู้มีปัญญาเฉลียวฉลาด ศึกษาปฏิบัติธรรมเข้าใจง่าย เจริญดีในธรรม

ผู้ที่กำลังเสวยผลของกรรมดีในอดีตชาติต่างๆ กัน เช่น ได้เกิดในตระกูลสูง หรือสมบุรณ์บริบูรณ์ด้วยทรัพย์สินเงินทอง หรือมีร่างกายแข็งแรง ไม่ถูกเบียดเบียนด้วยโรคภัยไข้เจ็บ หรืออายุยืน หรือหน้าตาผิวพรรณงามผ่องใส หรือมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด พึงน้อมใจเชื่อว่าเป็นผลแห่งกรรมดีที่ได้ประกอบกระทำไว้แล้วเป็นอันมากในอดีตชาติแน่นอน และแม้ปรารถนาจะเสวยผลดีแห่ง

กรรมดีนั้นสืบต่อไปในอนาคต ทั้งในอนาคตของปัจจุบันชาติ และ
ทั้งในอนาคตของภพเบื้องหน้าที่พ้นจากภพชาติปัจจุบันไปแล้ว ก็
พึงตั้งใจประกอบกรรมดีอันเป็นเหตุดีต่อไปให้มั่นคงสม่ำเสมอ

ผลของกรรมดีที่ได้กระทำกันมา ที่เป็นความคุ้นเคยกันมา
แม้จะสงวนรักษาไว้ให้สืบต่อกันนานแสนนานต่อไป ก็ต้อง
พยายามหนีผลของกรรมไม่ดี ที่ต้องได้กระทำมาแล้วทุกคนในชาติ
ซึ่งมากมายนับภพชาติไม่ถ้วน และกรรมนั้นกำลังตามมา

ทุกคนกำลังมีผลของกรรมดีและกรรมไม่ดีติดตามมา เป็น
ผลของเหตุที่ได้ทำกันไว้ในอดีตชาติที่สลับซับซ้อนนับไม่ได้ ลองนึก
ถึงภาพของรถบรรทุกรถขนาดใหญ่กำลังแล่นไล่ทับเราอยู่
ขณะเดียวกันก็มีรถบรรทุกแก้วแหวนเงินทองคันใหญ่กำลังแล่น
ตามเพื่อจะยกแก้วแหวนเงินทองเหล่านั้นให้เราด้วย รถทั้งสองคัน
นั้นกำลังขับแข่งกันอย่างรวดเร็ว ผลัดกันนำผลัดกันตามนี้ภาพนี้
แล้วก็นึกถึงใจตนเอง ว่ายังมีใจที่จะต้องการแก้วแหวนเงินทอง
หรือ ยังมีใจอยากได้อะไรอีกหรือ ในเมื่อรถล่าชีวิตกำลังขับตะบึง
ติดตามมาอย่างมุ่งมาดปรารถนาตัวเราเป็นเป้าหมาย

กรรมไม่ดีกำลังตามส่งผลแก่เราทุกคนแน่นอน เปรียบผลไม่
ดีนั้นดังรถบรรทุกล่าชีวิตไล่กวัดเราอยู่จริงๆ ที่ยังไม่ทันบด
ขยี้เราก็เพราะกรรมปัจจุบันของเราที่กำลังกระทำกันอยู่อาจจะมี
แรงพาหนีได้ทัน จะอย่างหวุดหวิดน่าเสียวไส้เพียงไร เราผู้ไม่มีตา
พิเศษก็หาไม่รู้ไม่ กรรมดีเท่านั้นที่เป็นแรงพาเราวิ่งหนีกรรมไม่ดีที่
กำลังส่งผลติดตามเราอยู่ในขณะนี้

เปรียบกรรมไม่ดีตั้งมือมารที่ใหญ่โตมโหฬารทรงพลังมาก-

มาย มีอนันกำลังเอื้อมมาจะตะปบเราเพื่อลากเข้าไปขยี้ให้แหลก เหลว หวดหวัดจะจับปลายผมเราได้ไม่รู้กี่ครั้งก็หน แต่เราก็อังพัน อยู่ได้เพราะความบังเอิญ คือเพราะบังเอิญได้ทำกรรมดีไว้มากพอ เป็นกำลังพาให้หลบหลีกพันมือมารไปได้ มีความสวัสดิ์อยู่ชั่วครั้ง ชั่วคราว แต่เชื่อว่ามือมารนั้นจะหยุดตามตะครุบเราก็อหามิ่ กัวัน กัเดือน กัปี กัภพ กัชาติ มือมารจะติดตามตะครุบเราอย่างไม่ท้อแท้ เหน็ดเหนื่อย คว่าผิดคว่าถูกก็จะตามคว่าไม่ลดละ ถ้าปรากฏเป็น ภาพก็จะเป็นภาพที่น่ากลัวที่สุด

เด็กที่ยังไร้เดียงสา เพิ่งจะลืมตาเห็นโลก เคยถูกนำไปฆ่า ด้วยความเข้าใจผิด ที่ปรากฏเป็นข่าวเมื่อไม่นานมานี้ ทำให้มารดา ผู้รักลูกเป็นชีวิตจิตใจแทบเป็นบ้า ทำให้ผู้ที่นำไปฆ่าเพราะเข้าใจ ผิดต้องได้รับโทษหนัก ได้รับทั้งอาญาบ้านเมืองและทั้งความโกรธ แค้นชิงชังของผู้คนมากมาย เรื่องนี้ชี้ชัดให้เห็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ ของกรรม แม้ไม่นำกรรมมาร่วมพิจารณา ก็จะไม่เข้าใจไม่ได้เลยว่า เรื่องเช่นนี้เกิดได้อย่างไร

เด็กคนหนึ่งถูกมุ่งทำร้าย แต่เด็กคนนั้นกลับอยู่รอด ปลอดภัย เด็กอีกคนหนึ่งเป็นห่วงใยทะนุถนอมดังแก้วตาดวงใจ แต่กลับถูกทำลายตายไป ทั้งสองยังบริสุทธิ์ไร้เดียงสา เพิ่งมีเวลา เห็นโลกไม่กี่วัน มือของกรรมนำเด็กที่มีได้เป็นที่มุ่งร้ายในปัจจุบัน ไปสู่อำนาจแห่งกรรมในอดีต ซึ่งมีใช่เป็นกรรมของใครอื่น แต่เป็น กรรมของเด็กนั่นเอง ที่ต้องได้กระทำไว้นั่นอนในชาติใดชาติหนึ่งใน อดีต ที่พันความรู้เห็นของปุณฺชนทั้งหลาย แต่หาได้พันความรู้ เห็นของท่านผู้พันแล้วจากความเป็นปุณฺชน

กรณีที่มีเด็กถูกฆ่าผิดตัวนั้น เด็กตายแล้ว พันแล้วจากความ
เข้าใจของคนทั้งหลาย ว่าเด็กนั้นไปได้สุขได้ทุกข์อยู่ในภพภูมิใด
แต่เขาก็ได้เป็นอีกหนึ่งที่เตือนใจอย่างแรงให้กลัวกรรม เมื่อกรรม
จะให้ผล คือเมื่อกรรมตามมาทัน ก็ไม่มีอะไรจะยับยั้งได้ นอกจาก
กรรมด้วยกันคือเมื่ออกุศลกรรมตามมาทัน ก็ต้องกุศลกรรมที่ใหญ่ยิ่ง
กว่าเท่านั้นที่จะตัดรอนอกุศลกรรมได้ช่วยให้สวัสดิ์ไปได้ครั้งหนึ่ง
คราวหนึ่ง

เรื่องเด็กคนหนึ่งถูกมุงร้ายให้ถึงตาย แต่เด็กอีกคนหนึ่งที่เป็น
ความรักสุดจิตใจของแม่พ่อกลับต้องตายแทน แม่คนหนึ่งที่เป็น
ฆาตกรต้องรับอาญาแผ่นดิน มีชีวิตที่ทรมาณในที่คุมขัง แม่คน
หนึ่งที่ต้องเสียลูกรักเพียงชีวิตเพราะถูกเอาไปฆ่าผิดตัว ต้องเศร้า
โศกสุดแสนไปนานนักเด็กคนที่รอดตายอย่างอัศจรรย์ทั้งที่ตนนั้น
ถูกมุงร้าย คงเป็นที่รังเกียจของคนจำนวนไม่น้อยว่าเป็น
เลือดเนื้อเชื้อไขหญิงใจดำอำมหิต ผู้เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ทั้งหมดถึง
๔ ชีวิต จะเห็นได้ชัดแจ้งว่ากรรมมีอำนาจใหญ่ยิ่งนัก ทุกชีวิตถูก
อกุศลกรรมตามมาทันแน่แท้ และไม่มีกุศลกรรมความดีเพียงพอจะ
ตัดรอนอกุศลกรรมให้ทันเวลาได้ จึงประสบความทุกข์ เดือดร้อน
แสนสาหัสไปตามกัน

นี่มิใช่เรื่องบังเอิญ พึงรอบคอบพิจารณาด้วยปัญญาของผู้
นับถือพระพุทธศาสนา ให้เห็นความน่ากลัวของกรรม ให้เห็น
ความน่าสลดสังเวชเมื่อผู้ใดผู้หนึ่งต้องตกอยู่ในอุ้งมือที่แรงร้ายแห่ง
กรรม และเราเองก็มีมือกรรมตามตะครุบอยู่เหมือนกัน ไม่อาจ
เห็นได้ด้วยตาที่พึงใช้ปัญญาให้เห็นได้ด้วยใจ และพยายามหนีให้

เต็มสติปัญญาความสามารถ อย่าให้ถึงวันที่น่าสยดสยองอย่างยิ่ง
คือวันที่ต้องตกอยู่ในอุ้งมือที่แข็งแกร่งแห่งกรรมร้าย

ผู้ที่เกิดมาดี มีสุขสมบูรณ์ในภพชาตินี้ ก็มีใจว่าไม่มีมือแห่ง
อกุศลกรรมตามตะครุบอยู่ มีแน่ ... ทุกคนมีมือแห่งอกุศลกรรม
ตามตะครุบอยู่แน่ แต่ในขณะเดียวกัน ทุกคนก็มีมือแห่งกุศลกรรม
เป็นผู้ช่วยอยู่ มือแห่งกรรมกุศลกรรมนั้น ถ้าจะเปรียบให้เห็นง่ายๆ
ก็ต้องเปรียบกับเท้า มีมือผู้ร้ายติดตามตะครุบอยู่ จะหนีพ้นก็ต้อง
อาศัยเท้าพาวิ่งให้เร็วที่สุดเท้าที่จะเร็วได้ นั่นก็คือต้องทำบุญทำ
กุศลคุณงามความดีให้มากที่สุด ให้เต็มสติปัญญาความสามารถ
เสมอ ความดีเท่านั้นจะช่วยให้พ้นมือแห่งกรรมร้ายได้ แม้จะพ้น
อย่างหวุดหวิดก็ต้องดีกว่าไม่พ้น

ทุกคนมีมือแห่งอกุศลกรรมที่มากล้นที่สุดตามตะครุบอยู่ ไม่
มีใครไม่มี และมีกันคนละไม่น้อยด้วย เพราะทุกคนได้ผ่านภพชาติ
มาแล้วนับไม่ถ้วน ยาวนานนักหนา ทำอะไรต่อมิอะไรกันมาเสีย
นักต่อนัก ทั้งกรรมดีกรรมชั่วสลับซับซ้อนกันอยู่ และลืมนกันเสียสิ้น
แล้ว ทั้งบางคนก็ยังไม่อยากจะเชื่อว่าได้เคยเกิดมาแล้วในอดีตชาติ
มากมายหลายชาติจนนับไม่ได้จึงยังไม่นึกเลยว่าได้เคยทำกรรมดี
กรรมชั่วมาก่อนจะมาเป็นมนุษย์ในปัจจุบันชาตินี้ การไม่นึกนี้
แหละจะทำให้ประมาท ไม่พยายามหนีผลแห่งกรรมไม่ดี เมื่อกรรม
ไม่ดีตามทันถึงตัว ก็จะใช้อำนาจที่ร้ายแรงอย่างไม่เมตตาปราณีเลย

ก่อนจะมาเป็นเราแต่ละคนในภูมิของมนุษย์นี้ ต่างก็ได้เป็น
อะไรต่อมิอะไรมาแล้วมากมาย นับชนิดนับชาติไม่ได้ เป็นกันทั้ง
เทวดา สัตว์ใหญ่สัตว์เล็ก รวมทั้งมนุษย์ชายหญิง คนมีเงิน คน

สวยคนไม่สวย คนพิการคนไม่พิการ อายุสั้นอายุยาว ชาวดำ ไทย จีน แขกฝรั่ง ต่างเคยมีเคยเป็นกันมาแล้วทั้งนั้น แม้เป็นผู้ระลึกชาติได้ก็จะสลดสังเวชยั้งนัก และอาจจะสละละวางความโลภ ความโกรธ ความหลงได้เป็นอันมาก เห็นสุนัขขี้เรื้อนสักตัว แล้วลองนึกว่าครั้งหนึ่งเราก็คเคยเป็นเช่นเดียวกัน เคยกระเซอะ กระเซิง เที่ยวหาอาหารกิน ถูกคนตี ถูกสุนัขด้วยกันกัด ถูกใครทั้งหลายที่ได้มาประสบพบผ่านแสดงกิริยาอาจารย์ก็เลยเกลียดชัง ไม่ยอมแม้แต่จะให้เข้าไปใกล้เพื่ออาศัยร่มเงากันแดดกันฝน ก้อนอิฐก้อนหินก็ถูกทุ่มถูกขว้างใส่ให้ต้องถึงเลือดตกยางออก ตกใจกลัวภัยนานา แต่จะบอกกล่าวอ้อนวอนให้ผู้ใดเห็นใจก็ทำไม่ได้ อย่างมากก็เพียงเปล่งเสียงโหยหวนที่หาผู้เข้าใจในความทุกข์ร้อนไม่ แม้นึกไปในอดีตเช่นนี้ สมมุติตัวเองว่าในภพชาติหนึ่งเป็นเช่นนี้ นึกให้จริงจังเช่นนี้ จะเกิดความกลัวกรรม เพราะยอมได้ความเข้าใจว่ากรรมไม่ดีแน่แท้ที่ทำให้ชีวิตต้องเป็นเช่นนั้น

อย่าเป็นผู้ปฏิเสธเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมอย่างปราศจากเหตุผล คืออย่าปฏิเสธตื้อๆ ว่าใครจะเคยเกิดเป็นอะไรมาก่อนก็ตาม ก็ไม่ใช่เรา เราไม่เคยเกิดเช่นนั้นแน่ คนจะเกิดมาแต่สัตว์ไม่ได้ สัตว์จะไปเกิดเป็นคนก็ไม่ได้ ไม่มีเหตุผล เป็นความเชื่อที่ปราศจากเหตุผล เป็นคนสมัยใหม่แล้วจะเชื่ออย่างนั้นไม่ได้ เพื่อความไม่ประมาท จงอย่าปฏิเสธโดยไม่รู้จริงเช่นนี้ เพราะวันหนึ่งจะหนีไม่พ้นผลที่น่ากลัวนักของกรรม

เด็กบางคนวิ่งเล่นอย่างสนุกสนานในโรงเรียน อยู่ๆก็มีลูกปืนเล่นเข้าตัดชีวิต ปลิดชีพจากโลกนี้ไปอย่างง่ายดาย เด็กตายไปแล้วไปเป็นสุขไปเป็นทุกข์ก็เรื่องหนึ่ง แต่มารดาบิดาผู้ต้อง

สูญเสียลูกไปบวบปับเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่ฟังพิจารณาให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของกรรมและการให้ผลของกรรมต้องเคยไปทำความทุกข์แสนสาหัสให้เกิดแก่ผู้ใดมาก่อนแล้วในอดีต จึงต้องมาได้รับความทุกข์แสนสาหัสจากผู้ที่ไม่รู้จักหน้าตา ผู้ที่ไม่ปรารถนาจะก่อทุกข์โทษภัยใดๆ เลย และทุกคนมีโอกาสที่จะประสบเหตุการณ์เช่นนั้น เป็นไปได้ที่อยู่ดีๆ จะต้องสูญเสียยิ่งใหญ่ เช่นมารดาบิดาที่เสียลูกไปอย่างไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ รู้ได้แน่นอนเฉพาะว่าเป็นผลของกรรมไม่ดี ที่ต้องได้กระทำไว้ในภพชาติใดชาติหนึ่งแน่นอน

พระสำคัญรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นพระดีพระสำคัญยิ่ง คือสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตาราม มีเรื่องเล่าถึงท่านว่า ครั้งหนึ่งพระในวัดของท่านตีเพื่อนพระด้วยกันจนหัวแตก ท่านชำระความด้วยการบอกพระที่เป็นเจ้าทุกข์ว่าเป็นฝ่ายผิดเพราะเป็นผู้ทำเขาก่อน เมื่อเป็นที่พิศวงสงสัยที่ท่านตัดสินเช่นนั้น ท่านก็อธิบายว่าพระรูปที่ถูกตีหัวแตกในชาตินี้ ต้องได้ตีพระอีกรูปมาก่อน ไม่นานชาติใดก็ชาติหนึ่ง ถ้าจะให้รับโทษที่ทำในชาตินี้ก็จะไม่สิ้นสุดเวรกรรม ถ้าไม่ถือโทษ ความผิดในชาตินี้ก็จะเป็นอันเลิกแล้วต่อกัน ท่านได้ถามความสมัครใจของพระรูปที่ถูกตีหัวแตกว่าต้องการอย่างไร พระรูปนั้นก็ยินดียกโทษ ไม่เอาความ เป็นอันเลิกแล้วต่อกัน ท่านว่าจะได้ไม่มีการจองเวรกันต่อไป เรื่องนี้ สมเด็จพระพุฒาจารย์ท่านสอนเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม ให้เห็นว่าเมื่อทำกรรมใดแล้วจักต้องได้รับผลตอบแทน แม้ข้ามภพข้ามชาติ ทำกรรมใดจักได้รับผลนั้น ผู้ใดทำผู้นั้นจักได้รับ ไม่ช้าก็เร็วต้องได้รับ และจะไม่จบสิ้นแม้ไม่มีการเลิกผูกเวร แต่ถ้าเลิกผูกเวรก็จะจบสิ้นเพียงนั้น การให้อภัยด้วยใจจริงใน

ความผิดของผู้อื่นที่ทำต่อตนจึงเป็นความสำคัญ เป็นสิ่งที่ควร
อบรมให้ยิ่ง

คนระลึกชาติได้ทุกวันนี้ยังมีอยู่ บางคนก็ระลึกได้ตั้งแต่อายุ
ยังน้อย พอพูดได้ก็บอกได้เป็นเรื่องเป็นราว ขอไปหาแม่เก่าพ่อเก่า
ที่บ้านนั้นบ้านนี้ บางคนเห็นรูปใครบางคนก็สนใจมากมาย ถามชื่อ
และบางรายก็บอกเล่าเรื่องอดีต เคยใกล้ชิดกับผู้นั้นผู้นี้ เคยเป็น
ทหารไปร่วมรบในอดีตกาลนานไกล ที่น่าอัศจรรย์ก็คือเด็กชาย
เล็กๆ บางคนเล่าว่าเคยเป็นทหารร่วมรบด้วยกันกับสมเด็จพระนุ
รพบรมกษัตริยาธิราชเจ้าบางพระองค์ ทั้งที่เขายังเป็นเด็กชายไร้
เดียงสา เขายังไม่ทันจะรู้ว่าพระมหากษัตริย์ของเขาพระองค์นั้น
ทรงเป็นนักรบผู้ยิ่งใหญ่ และเขาก็ยังบริสุทธิ์เกินกว่าจะคิดแต่ง
เรื่องราวขึ้นหลอกลวงเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ได้ฟังเขา
พูดอย่างเด็กทารกไร้เดียงสาจึงยอมรับว่าเขากำลังระลึกได้ถึงใน
อดีตชาติของเขา นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงความมีภพชาติในอดีต
ของคนทั้งหลายสัตว์ทั้งหลายในปัจจุบันชาติ

ท่านพระอาจารย์สำคัญรูปหนึ่งที่เป็นพระปฏิบัติ ท่านเดิน
ป่าอยู่เป็นประจำในชีวิตของท่าน โดยเพื่อนปฏิบัติธรรมร่วมทางไป
ด้วยบ้างเป็นครั้งคราวเป็นที่รู้จักกันว่า เมื่อพบช้างในระหว่างทาง
ท่านพระอาจารย์รูปนั้นก็จะต้องเป็นผู้นำเจรจาปราศรัยกับช้าง
ท่านจะพูดจากับช้างใหญ่ด้วยภาษามนุษย์ และท่านจะใช้วาจา
ไพเราะอ่อนโยนยิ่งนัก เป็นที่เจริญหูเจริญใจ ช้างก็ฟังท่านโดยดี
เมื่อท่านขอให้หลีกก็จะหลีก ขอให้หลบก็จะหลบ ขอให้ไปให้พ้นก็
จะไปจนพ้น

ท่านทำได้เช่นนี้โดยที่รูปอื่นทำไม่ได้เพราะอะไร น่าจะตั้งปัญหานี้ขึ้น และผู้ไม่ปฏิเสธว่าผู้อยู่ในปัจจุบันชาตินั้นมีอดีตชาติย่อมจะยอมคิดว่าท่านพระอาจารย์รูปนั้นท่านคงมีอะไรเกี่ยวข้องกับข้างมาแล้วในอดีตชาติ และต้องเกี่ยวข้องอย่างสำคัญด้วย ในชาตินี้ท่านจึงสามารถพูดจากับข้างได้รู้เรื่อง และข้างก็ยินดีอ่อนให้กับท่านอย่างน่าอัศจรรย์นัก

เมื่อคิดเช่นนี้ก็มักจะคิดต่อไปได้ว่า จากข้างก็มาเป็นมนุษย์ได้ สำหรับผู้มีญาณหยั่งรู้ไปในอดีต ย่อมรู้ได้ว่าท่านพระอาจารย์รูปนั้นท่านอาจจะเคยเกิดเป็นข้างสำคัญก่อนจะมาเป็นมนุษย์ในภพชาตินี้ก็เป็นได้ และก็เป็นได้อีกเช่นกันที่ท่านอาจจะเกิดเป็นข้างอยู่หลายภพหลายชาติในบรรดาภพชาติที่นับไม่ถ้วนของท่านในอดีต

เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ในภพชาตินี้ และสามารถมีญาณหยั่งรู้ภพชาติในอดีตของตนที่เป็นสัตว์ เช่น ท่านพระอาจารย์รูปสำคัญที่ท่านเล่าไว้ว่าเคยเกิดเป็นไก่ ย่อมรู้ชัดถึงความแตกต่างระหว่างความเป็นคนกับเป็นสัตว์ ย่อมได้ความสดสังเวชและยอมได้ความหวาดกลัว ความต้องเวียนว่ายตายเกิดเป็นที่สุด เพราะได้รู้ชัดด้วยตนเองแล้ว ว่าการพลาดพลั้งทำกรรมไม่ดีไม่ว่าจะทางกายหรือทางใจ คือการนำไปสู่ทุกคิดต่างๆ อันไม่เป็นที่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง อันจักก่อให้เกิดความทุกข์ร้อนนานาประการ

การที่อยู่ดีๆ ก็ถูกจี้ถูกปล้นจนถึงชีวิต เป็นการต้องตายจากผู้เป็นที่รักสิ่งที่เป็นที่รักอย่างไม่รู้ตัว อย่างไม่อาจขอความช่วยเหลือจากผู้ใด ผู้นับถือพระพุทธศาสนารู้ว่านั่นเป็นผลของ

กรรมที่ต้องได้กระทำไว้แล้วในภพชาติใดภพชาติหนึ่ง ซึ่งปุถุชนไม่มีญาณพิเศษทั้งหลายหาอาจรู้อันได้ว่าการทำกรรมอันเป็นอกุศลเหตุนั้นตั้งแต่เมื่อใด และจะส่งผลเมื่อใด แต่ผู้ปฏิบัติธรรมจนสามารถมีความรู้พิเศษจะรู้ได้ และบางทีก็ได้แสดงให้เห็นรูปร่างหน้า เช่น ที่พระอาจารย์สำคัญรูปหนึ่งท่านได้ปรารภให้ได้ยินกันเรื่องๆ ว่า ในอดีตท่านเคยขับเกวียนทับเด็กตายโดยจงใจเจตนา ดังนั้นท่านจะต้องได้รับผลของกรรม คือจะต้องถูกรถทับจนเสียชีวิตแน่ ในภพชาตินี้ ท่านปรารภอยู่นานปี และแล้ววันหนึ่งท่านก็เตรียมตัวออกเดินทางจากวัด เมื่อถูกทักท้วงว่ารุ่งขึ้นจึงจะถึงวันที่ท่านได้รับอาราธนาไปในการทำบุญที่บ้านหนึ่ง ท่านก็ตอบง่ายๆ ตรงไปตรงมาว่าถึงเวลาวันนั้นแหละถูกแล้ว ไม่มีผู้เข้าใจความหมายของท่าน และในวันนั้นเอง เมื่อออกไปพ้นวัดเพียงไม่นานรถที่ท่านนั่งไปก็คว่ำ ทับร่างท่านมรณภาพทันที ท่านมรณภาพรูปเดียว คนอื่นทุกคนปลอดภัยหลังจากนั้นไม่กี่วันได้มีการทำศพท่าน ปรากฏว่าอัฐิของท่านที่ยังไม่ทันเย็นสนิทได้กลายเป็นมณีสีสวยงามต่างๆ กัน ที่รู้จักกันดีในบรรดาพุทธศาสนิกชนทั้งหลายว่า นั่นคือพระธาตุ นั่นคือเครื่องหมายแสดงความไกลไกลเสสสิ้นเชิงแล้ว พระอาจารย์รูปนี้ท่านไม่เพียงแสดงให้เห็นอำนาจของกรรม ที่ผู้ใดได้ทำแล้วจักต้องได้รับผล แม้จะปฏิบัติธรรมสูงสุดก็ยังหนีไม่พ้น ท่านยังแสดงให้เห็นเข้าใจด้วยว่าทุกชีวิตผ่านภพชาติในอดีตมาแล้ว จะต้องผ่านมามากมายด้วยกันทั้งนั้น

เป็นที่เห็นกันอยู่ว่าทุกคนมีชีวิตที่มีได้ราบรื่นเสมอไป ไม่มีสุขตลอดชีวิต ไม่มีทุกข์ตลอดชีวิต ไม่พบแต่สิ่งดีงามตลอดชีวิต ไม่

พบแต่สิ่งชั่วร้ายตลอดชีวิต แต่ละคนพบอะไรๆ ทั้งดีทั้งร้าย หนักบ้างเบาบ้าง โดยที่บางทีก็ไม่ใช่ที่เข้าใจว่าทำไมจึงต้องเป็นเช่นนั้น เช่น บางคนเกิดในครอบครัวที่ต่ำต้อย ลำบากยากจน พอเกิดได้ไม่นาน เงินทองจำนวนมากก็เกิดขึ้นในครอบครัว เป็นลาภลอยของมารดาบิดาบ้าง เป็นความได้ช่องได้โอกาสทำธุรกิจการงานบ้าง ใครๆ ก็จะต้องพูดกันว่าลูกที่เกิดใหม่นั้นเป็นผู้มีบุญ ทำให้มารดาบิดามั่งมีศรีสุข ถ้าไม่คิดให้ดีก็เหมือนจะเป็นการพูดไปเรื่อยๆ ไม่มีมูลความจริง และทั้งผู้พูดผู้ฟังก็มักจะไม่ใช่ใจพิจารณาให้ได้ความรู้สึกลึกซึ้งจริงจัง แต่ถ้าพิจารณากันให้จริงด้วยคำนึงถึงเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม ก็น่าจะเชื่อได้ว่าเด็กที่เกิดใหม่นั้นเป็นผู้มีบุญมาเกิด ผู้มีบุญคือผู้ที่ทำบุญทำกุศล ทำคุณงามความดีไว้มากในอดีตชาติ อันความเกิดขึ้นของผู้มีบุญนั้นย่อมเกิดขึ้นพร้อมกับมีบุญห้อมล้อมรักษา แม้ชนกกรรมนำให้เกิดจะนำให้เกิดลำบาก แต่เมื่อบุญที่ทำไว้มากกว่า กรรมไม่ดีที่นำให้ลำบากก็จะต้องถูกตัดรอนด้วยอำนาจของกุศลกรรม คือบุญอันยิ่งใหญ่กว่า คือเกิดมามารดาบิดายากจน มือแห่งบุญก็จะต้องเอื้อมมาโอบอุ้มให้พ้นจากความลำบากยากจน ให้มั่งมีศรีสุขควรแก่บุญที่ได้ทำไว้

ผู้ที่เกิดในที่ลำบากยากจน แต่เมื่อมีบุญเก่าได้กระทำให้มากมายเพียงพอ มือแห่งบุญก็จะเอื้อมมาโอบอุ้มให้พ้นความยากลำบากได้อย่างรวดเร็ว พ้นจากความยากจนดังปาฏิหาริย์ มีตัวอย่างให้เห็นอยู่ เด็กบางคนทำบุญทำกุศลไว้ดี แต่ชนกกรรมนำให้เกิดกับมารดาบิดาที่ยากแค้นแสนสาหัส พอเกิด มารดาบิดาก็หาทางช่วยให้ลูกพ้นความเดือดร้อน นำไปวางไว้หน้าบ้านผู้มั่งมีศรีสุขที่รู้จักกันว่าเป็นผู้มีเมตตา แล้วเด็กนั้นก็ได้เป็นสุขอยู่ในความโอบ-

อ้อมของมือแห่งบุญควรแก่บุญที่เขาได้กระทำไว้

แต่เด็กบางคนเกิดในที่ต่ำต้อยยากไร้ และเป็นผู้ที่มิได้ทำบุญกุศลมาในอดีตชาติเพียงพอย่อมไม่มีมือแห่งบุญมาโอบอ้อมเขาให้พ้นความลำบากยากจน แม้เมื่อมารดาบิดาจะพยายามเสี่ยงนำไปวางไว้ในที่ที่หวังว่าจะมีผู้ดีมีเงินมานำไปอุปการะเลี้ยงดูความไม่มีบุญทำไว้ก่อนทำให้ไม่เป็นไปดังความปรารถนาของผู้เป็นมารดาบิดา เขาอาจจะถูกทิ้งอยู่ตรงที่ที่ถูกนำไปวางและสิ้นชีวิตไป ณ ที่นั้นอย่างโดดเดี่ยวเดียวดาย อาจจะทรมาณด้วยความหนาว ความร้อน ความหิวโหย หาผู้ช่วยเหลือไม่ได้ และผู้เป็นมารดาก็อาจถูกจับได้รับโทษทางอาญา นั่นก็เป็นเรื่องอำนาจอันยิ่งใหญ่ของกรรมอย่างแท้จริง

อดีตชาติของทุกคนมีมากมายนัก จึงได้ทำกรรมกันไว้มากมายนัก กุศลกรรมบ้างอกุศลกรรมบ้าง ชีวิตในปัจจุบันจึงมีดีบ้างไม่ดีบ้าง สุขบ้างทุกข์บ้าง คนมั่งมีเป็นมหาเศรษฐีก็ด้วยอำนาจของกุศลกรรม คือการบริจาคช่วยเหลือเจือจุนผู้อื่นที่ได้กระทำไว้ในอดีตชาติ เมื่ออกุศลกรรมคือการคดโกงเบียดเบียนทรัพย์สินให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อนที่ได้กระทำไว้ในอดีตชาติตามมาส่งผล และเมื่อเป็นผลที่แรงกว่า มีกำลังกว่ากุศลกรรมที่กำลังเสวยผลอยู่ อกุศลกรรมก็จะตัดรอนกุศลกรรม ส่งผลไม่ดีของอกุศลกรรมให้เกิดแทน ความมั่งมีก็จะกลับเป็นความไม่มีเงินทองของมีค่าก็จะสูญหายหมดไป อกุศลกรรมแรงมากก็จะสามารถทำให้มหาเศรษฐีสิ้นเนื้อประดาตัวได้ กำลังเป็นสุขก็จะกลับเป็นทุกข์เดือดร้อนอำนาจของกรรมเป็นเช่นนี้จริง ผู้มีปัญญาจึงกลัวกรรมยิ่งกว่ากลัวอะไรอื่น กลัวเพราะรู้ว่าเมื่อทำกรรมไม่ดีไว้แล้วต้องได้รับผลไม่ดี

และเมื่อถึงเวลาที่กรรมส่งผลไม่ดีมาถึงตัวแล้ว แม้ตั้งแต่เกิดมาในชาตินี้จะไม่เคยทำกรรมไม่ดีเช่นนั้น ก็จะต้องได้รับผลไม่ดี ที่อาจทำให้พิศวงสงสัย จนถึงมากคนมีจิตวิญญูความเห็นผิด คือเห็นไปว่าทำดีไม่ได้ดี ซึ่งความจริงไม่ใช่เช่นนั้น ทำดีต้องได้รับผลดีเสมอ ทำไม่ดีจึงจะได้รับผลไม่ดี

เพียงในชาติปัจจุบันนี้เท่านั้น มีอายุกันเพียงอย่างมากร้อยปีเท่านั้น ทุกคนทุกสัตว์ต่างก็ทำอะไรๆ ที่เป็นกรรมแล้วมากมาย นับไม่ถ้วน เป็นกรรมดีคือกุศลกรรมบ้าง เป็นกรรมชั่วคืออกุศลกรรมบ้าง มากมายจริงๆ เพียงทำในชาติเดียวก็มากมายจริงๆ แล้ว เมื่อได้ทำมานับภพชาติไม่ถ้วนจะมากมายเพียงไหน ขณะที่มาเป็นอยู่ในภพนี้ชาตินี้ ได้ละภพชาติในอดีตที่ทำกรรมไว้ เบื้องหลังมากนับกนา กรรมดีกรรมชั่วอาจไม่เสมอกัน บางคนกรรมดีอาจมากกว่า บางคนกรรมชั่วอาจมากกว่า บางคนทำกรรมดีที่ไม่สำคัญไม่ยิ่งใหญ่ แต่ทำกรรมไม่ดีที่สำคัญหนักนักหนา เช่นนี้ย่อมได้เสวยผลตามเหตุ คือในภพชาตินี้ย่อมประสบส่วนดีน้อยกว่าส่วนไม่ดี ส่วนผู้ที่ทำกรรมดีมาก ทำกรรมไม่ดีน้อย เช่นนี้ย่อมได้เสวยผลตามเหตุคือในภพชาตินี้ย่อมประสบส่วนดีมากกว่าส่วนไม่ดี ดังมีตัวอย่างให้พบเห็นอยู่ทั่วไปในทุกวันนี้

เมื่อกรรมดีจะส่งผลก็ไม่มีอะไรหรือผู้ใดจะกีดกันยับยั้งได้ กรรมไม่ดีที่แรงกว่าเท่านั้นที่จะกีดกันขัดขวางได้ ไม่ให้กรรมดีอาจส่งผล แต่ถ้ากรรมดีแรงกว่ากรรมไม่ดี กรรมดีก็ต้องส่งผลจนได้ กรรมไม่ดีหาอาจขัดขวางได้ไม่ อะไรๆ ก็หาอาจขัดขวางได้ไม่

เมื่อกรรมไม่ดีจะส่งผลก็ไม่มีอะไรหรือผู้ใดจะกีดกันยับยั้งได้

กรรมดีที่แรงกว่าเท่านั้น ที่จะกีดกันขัดขวางได้ ไม่ให้กรรมไม่ดี
ส่งผล แต่ถ้ากรรมไม่ดีแรงกว่ากรรมดี กรรมไม่ดีก็ต้องส่งผลจนได้
กรรมดีหาอาจขัดขวางได้ไม่ อะไรๆ ก็หาอาจขัดขวางได้ไม่

ชีวิตนี้น้อยนัก คือชีวิตในภพภูมินี้ในชาตินี้น้อยกว่าชีวิตที่
ผ่านมาแล้วในอดีตชาติมากมายอย่างไม่อาจประมาณได้ถูกถ้วน ผู้
มีปัญหาเมื่อมานึกถึงความจริงนี้ย่อมไม่ประมาท ย่อมเห็นภัยที่จะ
ตามมา เป็นภัยที่จักเกิดแต่กรรมทั้งหลายที่ได้ประกอบกระทำไว้
ด้วยตนเองในอดีตชาติที่มากมายพันประมาณ ผู้มีปัญหาอย่า
พยายามหนีให้พ้น หนีให้กรรมไม่ดีตามไม่ทัน หรือแม้ก็พยายาม
สร้างกำลังที่จะเอาชนะความแรงของกรรมไม่ดีให้ได้ เพื่อไม่ต้อง
รับผลของกรรมไม่ดี ที่อาจร้ายแรงทำความชอกช้ำให้แก่ชีวิตได้
เป็นอันมาก

ผู้ที่มุ่งแต่จะได้ในชาตินี้ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบ
ธรรม เป็นการทำความไม่ดีเป็นส่วนใหญ่ เท่ากับให้โอกาสกรรมไม่
ดีในอดีตชาติที่ได้สั่งสมไว้ให้ตามมาส่งผลทันในชาตินี้ง่ายเข้า และ
ส่งผลได้แรงเต็มที่จะเข้า โดยไม่มีกรรมดีเพียงพอจะช่วยเหลือ
ยับยั้งหรือผ่อนคลายให้เบาลง ผู้ที่ได้รับอะไรๆ ร้ายแรงต่างๆ เช่น
เสียสติบ้าคลั่งอย่างไม่ทันที่จะรู้ตัว ประสบอุบัติเหตุร้ายแรงถึง
เสียชีวิต หรือแม้ก็เสียหมดทั้งครอบครัว หรือประสบความหายนะ
ถึงสิ้นเนื้อประดาตัว ต้องเศร้าโศกเสียใจจนขาดสติสัมปชัญญะ ผล
ของกรรมไม่ดีเช่นนี้ แม้จะติดตามทุกคนผู้ทำเหตุแห่งกรรมไม่ดีนั้น
อยู่ แต่ก็อาจไม่สามารถตามทัน แม้ผู้นั้นจะพยายามวิ่งหนีอย่าง
เต็มสติปัญญาความสามารถ

พลังสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถหนีพ้นมือแห่งกรรมไม่ดีที่ติดตามตะครุบอยู่ได้ และเป็นพลังที่จะสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ไม่ยาก คือการนึกถึงพระพุทธเจ้า นึกถึงพุทโธนึกไว้ให้คุ้นเคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับใจ สิ่งใดที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็หมายถึงความจะไม่อาจแยกจากกันได้เลย ไม่ว่าจะเวลาใดก็ตาม จะสุขจะทุกข์ จะเป็นจะตาย ใจก็มีพุทโธ พุทโธจะมีอยู่ในใจ

กรรมดีก็ติดตาม กรรมไม่ดีก็ติดตาม เมื่อส่งผลจะต้องมีสื่อ มีเครื่องมือ มีมือเป็นเครื่องนำให้ถึงผู้จะต้องรับผลแห่งกรรมนั้น ทั้งกรรมดีและกรรมไม่ดี เช่น คนเมาสุราขับรถพุ่งเข้าชน ผู้จะต้องรับผลแห่งกรรมก็จะถูกรถนั้นชน ถึงตาย หรือถึงพิการ หรือบาดเจ็บสาหัส ต้องเสียเงินทองรักษาพยาบาลมากมาย คนเมาสุราที่ขับรถพุ่งเข้าชนคือเครื่องมือแห่งกรรม ซึ่งมีสุราเป็นเครื่องบังคับให้พุ่งตรงจุดหมายได้ คือให้กรรมส่งผลได้สำเร็จ หรือที่เรียกว่าให้กรรมตามทันได้ แต่แม้ผู้ที่กรรมนั้นตามอยู่ เป็นผู้กำลังวิ่งหนีกรรมไม่ดี อยู่เต็มกำลังด้วยการทำความดีต่างๆ มีการท่องพุทโธให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับใจ เป็นต้น พุทโธอันเป็นยอดของความคิดก็จะเปรียบได้ดั่งพลังจิตอันแรงกล้าของนักสะกดจิต ที่จะสะกดผู้ขับรถซึ่งกำลังมึนเมาด้วยฤทธิ์สุราให้หยุดรถเสียทันทีก่อนจะทันพุ่งเข้าชนเป้าหมายที่กรรมตามอยู่ ความสวัสดิ์ย่อมมีแก่ผู้ที่กรรมตามติดอยู่นั้นอย่างเป็นที่น่าอัศจรรย์นัก

อันกรรมไม่ดีนั้นมิคู่ที่มักจะใช้ด้วยกัน มีความหมายไปในทางไม่ดี คือ เจ้ากรรมนายเวร ผู้มีสัมมาทิฐิยอมไม่ปฏิเสธความเชื่อที่มีอยู่ว่าเจ้ากรรมนายเวรนั้นมี ไม่ใช่ไม่มี เจ้ากรรมนายเวรคือผู้ที่ถูกทำร้ายก่อนและผูกอาฆาตจองเวร แม้ไม่อาฆาตจองเวรก็ไม่

เป็นเจ้ากรรมนายเวร คือไม่เป็นผู้คิดร้ายไม่ติดตามทำร้ายให้เป็น การตอบสนอง หรือที่เรียกกันว่าแก้แค้น

ผู้มีสัมมาทิฐิความเห็นชอบ ประกอบด้วยสัมมาปัญญา แม้ จะไม่เห็นหน้าตาของเจ้ากรรมนายเวรแต่ย่อมไม่ประมาท ไม่ว่า เป็นสิ่งไม่มี และย่อมไม่เห็นเป็นความเหลวไหลไม่มีเหตุผล ที่ท่าน สอนให้ทำบุญอุทิศท่านผู้เป็นเจ้ากรรมนายเวร เช่นเดียวกับท่านผู้ เป็นมารดา บิดา บุพการี ผู้มีพระคุณ ทั้งปวง อะไรที่ไม่มีทาง เสียหาย มีแต่เป็นทางได้หรือเสมอตัว ผู้มีปัญญาย่อมทำ ย่อมไม่ ปฏิเสธ

เหตุที่ต่างก็มีภพชาติมานับไม่ถ้วนในอดีต ต่างก็ทำกรรมทั้ง ดีและไม่ดีไว้ นับไม่ถ้วน เช่นกัน ในภพชาติทั้งหลายนั้น เจ้ากรรม นายเวรที่ได้ไปก้ำเกินเบียดเบียนทำร้ายไว้ก็ย่อมมีไม่น้อยเช่นกัน ทำนองเดียวกับผู้เป็นมารดา บิดา บุพการี ผู้มีพระคุณ ก็ต้องมี มากมายเช่นกัน ชาตินี้แม้จะไม่อาจล่วงรู้ได้ว่าเป็นใครต่อใครบ้าง แต่ก็พึงยอมรับว่ามีอยู่ทั้งในภพภูมิที่พ้นความรู้เห็นของผู้ไม่มี ความสามารถ และทั้งในภพภูมิเดียวกับเราทั้งหลายนี้ด้วย ทั้งเจ้า กรรมนายเวรและทั้งผู้มีพระคุณ เมื่อจะขอโทษท่านผู้เป็นเจ้ากรรม นายเวร ก็พึงทำเช่นเดียวกับเมื่อจะตอบแทนพระคุณท่านผู้มี พระคุณ คือทำบุญทำกุศลด้วยตั้งใจจริงที่จะอุทิศให้ แล้วตั้งใจจริง บอกกล่าวให้รับรู้ ให้ยอมรับความมีเจตนาจริงใจที่จะขอโทษและ ตอบแทน การบอกกล่าวด้วยใจจริงต่อผู้ไม่มีตัวตนปรากฏให้เห็น เช่นนี้ ไม่ใช่ความหลง ไม่ใช่ความไร้เหตุผล แต่เป็นความปฏิบัติที่ ถูกต้อง และจะได้ผล อาจพาพ้นมือแห่งกรรมไม่ดีที่ตามอยู่ได้

การทำบุญทำกุศล แม้จะไม่ปรารถนาให้เกิดผลแก่ตนเอง โดยตรง ผลก็ย่อมเกิดเป็นธรรมดาแน่นอนอยู่แล้ว ดังนั้น ในการ ทำบุญทำกุศลทุกครั้ง จึงพึงทำให้กว้างเอื้ออาทรไปถึงผู้อื่นทั้งนั้น ที่แม้จะอยู่ต่างภพภูมิกัน ตั้งใจอุทิศให้อย่างจริงจัง ไปด้วยสำนึกใน ความผิดพลาดกำเริบที่ตนอาจได้กระทำแล้วต่อใครๆ ทั้งนั้น ให้ ด้วยสำนึกในพระคุณที่ได้รับจากท่านผู้มีพระคุณทั้งหลายทั้ง โดยตรงและโดยอ้อม ค่อยๆ คิด ค่อยๆ บอกกล่าวแสดงความ จริงใจให้อ่อนโยนและไพเราะด้วยถ้อยคำ จะเกิดผลยิ่งกว่าใช้ ถ้อยคำและจิตใจที่ไม่ไพเราะจริงใจ ไม่ใช่มนุษย์เท่านั้นที่ชอบ ความอ่อนโยนความไพเราะจากใจจริง ผู้ต่างภพภูมิทั้งหลายก็มิได้ แยกต่างออกไป ใจหรือจิตของมนุษย์ก็เป็นใจหรือจิตดวงเดียวกัน เมื่อมนุษย์ละชาตินี้ไปสู่อื่น ภูมิอื่นแล้ว พึงระลึกถึงความ จริงนี้

การส่งผลของกรรมดีและกรรมไม่ดีนั้นข้ามภพข้ามชาติได้ กรรมในอดีตชาติส่งผลมาทันในปัจจุบันชาติก็มี ไปส่งผลถึงในอนาคต ชาติก็มี แล้วแต่ว่าผู้ทำกรรมจะสามารถหนีได้ไกลเท่าไร หรือหนีได้ นานเท่าไร นั่นก็คือ แล้วแต่ว่าในปัจจุบันชาติ ผู้ทำกรรมแล้วใน อดีตจะสามารถในการทำจิตใจ ทำบุญทำกุศล ทำความดีได้มาก เพียงไหน เป็นกรรมที่ใหญ่ยิ่งหนักหนากว่ากรรมไม่ดีหรือไม่ การ ให้ผลกรรมก็เช่นเดียวกับการตกจากที่สูงของวัตถุ สิ่งใดหนักกว่า เมื่อตกลงจากที่เดียวกันในเวลาใกล้เคียงกัน สิ่งนั้นย่อมถึงพื้นก่อน เปรียบดังกรรมสองอย่าง คือกรรมดีและกรรมไม่ดีกระทำในเวลา ใกล้เคียงกัน กรรมที่หนักกว่า ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมไม่ดีก็ ตาม ย่อมส่งผลก่อน กรรมที่เบากว่าย่อมส่งผลทีหลัง และย่อม

ส่งผลทั้งสองแน่นอนไม่เร็วก็ช้า ไม่ชาตินี้ก็ชาติหน้า ไม่ชาติหน้าก็ชาติต่อไป ต่อไป ต่อไป อาจจะมีอีกหลายภพชาติก็ได้ เพราะกรรมไม่ใช่สิ่งที่จะลบเลือนได้ด้วยกาลเวลา นานเพียงไรกรรมก็ยังให้ผลอยู่เสมอ กรรมจึงมีอำนาจเหนืออำนาจทั้งปวง

ท่านพระอาจารย์สำคัญรูปหนึ่งท่านปรารธนาพุทธรูมิ คือปรารธนาเป็นพระพุทธรูปเจ้าครั้นมาระลึกชาติได้ว่าเคยเกิดเป็นไก่หลายร้อยหลายพันชาติก่อนที่จะได้มาเป็นมนุษย์ในชาตินี้ท่านก็เปลี่ยนความปรารธนาที่จะเป็นพระพุทธรูปมาเป็นพระผู้ไกลกิเลสไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดต่อไป เพราะท่านสลดสังเวชชีวิตที่ผ่านมาแล้วมากมาย และหวาดเกรงชีวิตที่จะต้องพบอีกต่อไป นับภพชาติไม่ถ้วนกว่าจะถึงจุดปรารธนาคือพุทธรูมิ ซึ่งมีใจว่าจะไปถึงกันได้โดยง่ายโดยเร็ว จะต้องใช้เวลานานแสนนานในอีกหลายร้อยหลายพันภพภูมิ โดยไม่อาจรู้ได้ว่ากรรมจะนำไปเป็นอะไรลำบากยากเข็ญอย่างไร ซึ่งสำหรับท่านผู้ได้รู้แจ้งในอดีตชาติของท่านแล้ว ก็เกิดความกลัวยิ่งนัก เปื่อหน่ายความต้องเวียนว่ายในวัฏสงสารยิ่งนัก ด้วยความพากเพียรพยายามสุดสติปัญญาความสามารถที่จะตัดภพชาติอนาคตให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว ในที่สุดก็เชื่อมั่นว่าท่านพระอาจารย์สำคัญรูปนั้นท่านก็สำเร็จประสงค์ถึงความพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงได้ในภพภูมิปัจจุบัน

ครูอาจารย์ท่านสำคัญๆ ท่านรับรอง และพระพุทธรูปก็ทรงรับรองว่าชาติในอนาคตมีอยู่สำหรับผู้ยังไม่สามารถทำกิเลสให้หมดสิ้นได้ และการทำกิเลสให้หมดสิ้นนั้น คนเป็นจำนวนมากทำไม่ได้ในเวลาอันสั้น ทั้งยังมีคนเป็นจำนวนมากไม่สนใจจะทำให้กิเลสหมดสิ้น ยังเลือกกลัวอยู่กับกิเลสอย่างหลงผิด ดังนั้น ภพ-

ชาติสำหรับคนเหล่านี้ยังมีอยู่มากมายนักหนา ใช้เวลานานแสนนาน นับภพชาติหาได้ไม่ โอกาสที่กรรมจะตามไปถึงจึงมีมากมายนัก ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ไม่ชาติใดก็ชาติหนึ่ง และอย่าคิดผิดว่าเมื่อถึงวันนั้นเวลานั้น ก็จะจำไม่ได้แล้วว่าเราเป็นเราอะไรจะเกิดขึ้นก็ไม่เดือดร้อน ความคิดเช่นนี้อาจจะเกิดแก่เราแล้วในอดีตชาติ และมาในปัจจุบัน เมื่อต้องพบกับความเดือดร้อน เราก็อเดือดร้อน มิใช่ว่าเราไม่เดือดร้อน ทั้งที่มีใช้ว่าเราจะจำได้ว่าเราเป็นเรา ไม่ว่าจะเกิดเป็นใคร เป็นอะไร เมื่อใด ภพชาติไหนก็ตาม เมื่อเป็นทุกข์ก็ต้องเป็นทุกข์ เมื่อเป็นสุขก็ต้องเป็นสุข จึงไม่ควรประมาทอย่างยิ่ง ควรพยายามทำทุกอย่างเพื่อไม่ให้ในอนาคตต้องเป็นทุกข์ หรือเพื่อไม่ให้กรรมไม่ดีที่ทำไว้ตามทัน ไม่ว่าเมื่อใดก็ตาม

ชีวิตนี้แม้สั้นนัก แต่ก็เป็นความสำคัญนัก สำคัญยิ่งกว่าชีวิตในอดีตและชีวิตในอนาคต ที่ว่าชีวิตนี้คือชีวิตในชาติปัจจุบันนี้สำคัญ ก็เพราะในชีวิตนี้เราสามารถหนีกรรมไม่ดีที่ทำไว้ในอดีตได้ และสามารถเตรียมสร้างชีวิตในอนาคตให้ดีเลิศเพียงใดก็ได้ หรือตกต่ำเพียงใดก็ได้ ชีวิตในอดีตล่วงเลยแล้ว ทำอะไรอีกไม่ได้ต่อไปแล้ว ชีวิตในอนาคตก็ยังไม่ถึง ยังทำอะไรไม่ได้ เช่นนี้จึงกล่าวได้ว่าชีวิตนี้สำคัญนัก พึงใช้ชีวิตนี้ให้เป็นประโยชน์ ให้สมกับความสำคัญของชีวิตนี้

ชีวิตนี้สั้นนัก แต่มีความสำคัญนักด้วยเหมือนกัน ถ้าชีวิตนี้ไม่วังหนีกรรมไม่ดีในอดีตชีวิตนี้ก็จะรับผลกระทบไม่ดี ถ้าวังหนีก็จะพ้นได้ กรรมไม่ดีจะตามทันหรือไม่ขึ้นอยู่กับชีวิตนี้ ยิ่งกว่านั้นถ้ากรรมตามทันในชีวิตนี้ ก็จะตามต่อไปได้อีกในชีวิต

อนาคต กรรมไม่ดีที่ทำไว้ในอดีตมากมายอาจจะตามไม่ทัน ตลอดไปได้ถ้าทำชาตินี้ให้ดีที่สุด

คุณภาพผู้คนในบางประเทศที่อดอยากแสนสาหัส หน้าตา
แทบจะไม่ใช่คน เหมือนโครงกระดูกเดินได้ เตี้ยเล็ก ๆ น่าสงสาร
ไม่มีเนื้อ มีแต่หนังหุ้มกระดูก ผู้ใดเห็นผู้นั้นก็สลดใจอย่างยิ่งสงสาร
อย่างยิ่ง เมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนั้นก็พึงนึกถึงตนเอง ใครเล่าจะ
รับรองได้ว่า เมื่อตายไปจากภพชาตินี้แล้ว เราจะไม่ไปเกิดใน
ประเทศเช่นนั้น จะไม่มีสภาพเช่นโครงกระดูกเดินได้ด้วย
ความอดอยากยากแค้นเช่นนั้น ใครเล่าจะรับรองได้ว่าในอดีตชาติเรา
ไม่ได้เป็นคนคับแคบ ไม่เคยทำบุญให้ชาวปลาอาหารแก่ใครเลย
มารดาบิดาผู้แก่ชราที่หาได้สนใจให้ข้าวให้น้ำให้มีความสุขอิมหน้า
สำราญไม่ ยิ่งเป็นสัตว์หมาแมวด้วยแล้ว ไม่เคยเมตตาปราณีให้ข้าว
สักเม็ดให้น้ำสักหยด เมื่อไม่รู้ตัวว่าเคยเป็นเช่นนั้นมาก่อนใน
อดีตชาติ ก็ไม่อาจรู้ได้ว่าในอนาคตจะต้องไปมีสภาพอดอยากจน
เป็นโครงกระดูกเดินได้หรือไม่ ความเป็นไปได้มีอยู่สำหรับทุกคน
เพราะทุกคนได้ทำกรรมไว้เป็นอันมากต่างๆ กัน อันอาจจะเป็น
เหตุให้ต้องอดอยากยากแค้นแสนสาหัสตั้งแต่เริ่มลืมตาเห็นโลก ไป
เกิดในประเทศที่เรียกกันว่าเป็นนรกในโลก อย่าประมาท อย่า
มั่นใจว่าอนาคตสำหรับเราจะไม่เป็นเช่นนั้นกรรมเช่นนั้นอาจจะวิ่ง
ไล่เรามาโดยที่เราไม่รู้ไม่เห็น แม้ไม่ประมาทต้องวิ่งหนีให้สุดกำลัง
ความสามารถ ชีวิตนี้เท่านั้นที่เราจะพบทางหนีได้ และชีวิตนี้น้อย
นัก มัวผัดวันประกันพรุ่งไม่ได้ พ้นจากชาตินี้ไปแล้ว จะไม่มีโอกาส
ดีให้วิ่งหนีกรรมได้อีกเลย

เมื่อชีวิตนี้น้อยนัก ผู้มีปัญญามีสัมมาทิฐิก็คิดไปทางหนึ่ง ผู้เบาปัญญาไม่มีจฉาทิฐิก็คิดไปทางหนึ่ง พวกผู้มีปัญญามีสัมมาทิฐิคือความเห็นชอบ ก็จะคิดได้ว่าชีวิตนี้สั้น อีกไม่เท่าไรก็จะต้องตาย ตายแล้วก็เอาอะไรไปด้วยไม่ได้ เอาไปได้ก็แต่บุญบาปหรือความดีความชั่วเท่านั้น พวกผู้มีปัญญาคิดเช่นนี้จึงเร่งทำความดี ส่วนพวกผู้เบาปัญญาไม่มีจฉาทิฐิ คือความเห็นผิด ก็จะคิดว่าชีวิตนี้สั้นอีก ไม่เท่าไรก็จะต้องตาย มีวิธีใดจะให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองก็ต้องรีบหา ไม่มัวคำนึงว่าจะผิดหรือถูก ถูกผิดก็ช่าง ให้ได้ก็พอใจ พวกผู้เบาปัญญาคิดเช่นนี้จึงทำบาปทำความไม่ดีได้เสมอ ชีวิตนี้สำหรับบุคคลสองประเภทดังกล่าวมีคุณมีโทษแก่สองฝ่ายแตกต่างกัน เป็นไปตามทิฐิคือความเห็นดังกล่าว

อย่าเป็นผู้มีมิจฉาทิฐิที่โหดเขลาเบาปัญญาเลย เพราะจะทำให้ชีวิตนี้ให้สูญเปล่า ไม่อาจหนีพ้นมือที่น่าสะพรึงกลัวแห่งกรรมไม่ดี ไม่อาจได้เข้าไปอยู่ในความโอบอุ้มทะนุถนอมของมือที่อบอุ่นแห่งบุญคือกรรมดี โอกาสอันดีที่มีอยู่น้อยนักเพียงชั่วชีวิตอันน้อยนักนี้ ก็จะผ่านไปอย่างไม้อาจเรียกกลับคืนได้ กรรมไม่ดีที่ทำไว้แน่ ก็จะแห่ห้อมเข้าประชิด แล้วอะไรจะเกิดขึ้นบ้างในชีวิตนี้ ชีวิตของผู้ที่ไม่รู้จักวิงหนีกรรม

มาเป็นผู้มีปัญญามีสัมมาทิฐิเถิด ชีวิตอันน้อยนี้จะได้ไม่สูญเปล่า จะได้สามารถใช้ชีวิตนี้ให้เป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่ได้ คือหนีไกลจากกรรมไม่ดีได้ กรรมไม่ดีที่กำลังติดตามเราทุกคนอยู่นั้นมีมากมายนัก ทั้งที่หนักและที่เบา ทั้งที่จะทรมาณชีวิตเราไม่หนักนักหนา ทั้งที่จะทรมาณเราจนแทบว่าจะรับไม่ไหว ทั้งที่เราอาจจะรับไม่ไหวจริงๆ ด้วย

คิดดี พูดดี ทำดี เพียงทำสามประการนี้ให้สม่ำเสมอตามที่
พระพุทธองค์ทรงสอนก็จะสามารถหนีมือแห่งกรรมไม่ดีได้ มือแห่ง
กรรมไม่ดีจะไม่สามารถตะครุบไว้ในอำนาจได้บาปกรรมใดๆ แม้ได้
กระทำไว้ตั้งแต่อดีตชาติ จะไม่อาจตามสนองได้ง่ายๆ ในภพชาตินี้
อย่างมากก็จะเพียงไล่ตามตะครุบอยู่อย่างหมายมันจะทำให้ได้
สำเร็จเท่านั้น ถ้าคิดดี พูดดี ทำดีเสมอ

ทุกวันนี้มีตัวอย่างผู้ที่ถูกมือแห่งกรรมตามทันจับได้มากมาย
คนสวยคนงามถูกมือของกรรมร้ายทำให้กลายเป็นคนสิ้นสวยสิ้น
งาม ทนความรู้สึกของตนเห็นรูปลักษณ์ของตนด้วย ความเจ็บปวด
แสนสาหัส คนบางคนแขนขาบริบูรณ์ ถูกมือของกรรมร้ายทำให้
กลายเป็นคนเหลือขาครึ่งเดียวบ้าง ข้างเดียวบ้าง คนบางคนมีลูก
รักดังดวงใจ ลูกออกจากบ้านไปก็ไม่ได้กลับบ้านอีกเลย มือของ
กรรมร้ายปลิดชีวิตของเขาแล้วอย่างโหดเหี้ยมอำมหิต กลายเป็น
ศพคอขาดก็มีไส้ทะลักก็มี คนบางคนนอนหลับอยู่ในบ้านเรือนตน
ด้วยความรู้สึกปลอดภัยแท้ๆ แต่ก็กลับมีมือของกรรมร้ายเอื้อมเข้า
ไปห้าห้าถึงฟูกถึงหมอน เสียเลือดเสียเนื้อและเสียชีวิต นี่คือ
อำนาจร้ายแรงแห่งกรรม

ดังที่สมเด็จพระพุทธมาจารย์โตท่านตัดสินความระหว่างพระ
สองรูป ว่ารูปที่ถูกทำร้ายเป็นผู้ที่ทำร้ายก่อน ผู้ไม่เข้าใจเรื่องกรรม
และการให้ผลของกรรมก็จะคิดว่าสมเด็จพระมาท่านไม่ยุติธรรม ตัดสิน
เข้าข้างผู้ผิด แต่ผู้เข้าใจเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม ย่อมจะ
เข้าใจคำตัดสินของสมเด็จพระมาท่าน ไม่มีผู้ใดจะได้รับสิ่งที่ตนไม่ได้ทำ
ไว้ด้วยตนเอง ทำไว้ในอดีต มารับผลในปัจจุบันได้ ทำในปัจจุบันก็
จะได้รับผลในอนาคตเช่นกัน และอนาคตนั้นไม่หมายถึงต้องข้าม

ภพข้ามชาติเสมอไป อนาคตในภพชาตินี้ก็ได้ ดังนั้น แม้เชื่อในเรื่องของกรรมและการให้ผลของกรรมหรือไม่เชื่อก็ตาม ก็ไม่สมควรเสี่ยงรับผลร้ายที่จะเกิดแต่การทำความไม่ดีความไม่ดีหนักหนาเพียงไรยิ่งให้ผลร้ายแรงเพียงนั้น ยิ่งไม่สมควรเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะทำความไม่ดีหนักหนานั้น

อำนาจของกรรมชั่วร้ายนั้นสามารถทำให้ธรณีแยกออกสูบผู้ทำกรรมนั้นได้ พระเทวทัตเป็นตัวอย่างที่แสดงความน่ากลัวที่สุดของกรรม ท่านคิดทำลายพระพุทธเจ้า แม้เพียงทำได้เล็กน้อยนักคือเพียงทำให้พระพุทธบาทห่อพระโลหิต และสำนักผิดได้ในที่สุดพร้อมจะขอประทานโทษ แต่ก็หนีมือแห่งกรรมร้ายแรงที่ทำไว้ไม่พ้น หนีไม่ทัน พระเทวทัตถูกธรณีสูบทันทีที่ท่าสัมผัสพื้นธรณี ขณะกำลังจะได้เข้าไปเห็นพระพักตร์สมเด็จพระบรมศาสดา จึงไม่ทันได้กราบพระพุทธบาทขอประทานโทษทั้งปวง น่าจะคิดถึง ความทรمانทั้งกายและใจของพระเทวทัตเมื่อเสวยผลกรรมนั้น น่าจะคิดให้จริงจังเพื่อให้เกิดความกลัวกรรมที่มีอำนาจยิ่งใหญ่

การทำลายพระพุทธเจ้ากับการทำลายพระพุทธศาสนาย่อมจะเป็นกรรมหนักเสมอกัน พิงสังวรระวังให้รอบคอบในเรื่องนี้ อย่าคิดอย่างประมาท ว่าพระพุทธศาสนาไม่มีชีวิต ตายไม่มีบาดเจ็บไม่มี จะทำอะไรกับพระพุทธศาสนาจึงไม่น่าจะเป็นบาปเป็นอกุศลกรรม อย่าประมาทในเรื่องนี้ มิฉะนั้นเมื่อต้องได้รับเสวยผลแห่งการทำลายพระพุทธศาสนาจะทุกข์ทรมานัก ใครก็จักช่วยไม่ได้

การทำลายชีวิตสัตว์นั้น บาปหนักเบาต่างกัน ทำลายชีวิต

สัตว์ใหญ่บาปมากกว่าทำลายชีวิตสัตว์เล็ก ทำลายชีวิตสัตว์อายุยืน
บาปมากกว่าทำลายชีวิตสัตว์อายุสั้น ทำลายชีวิตสัตว์ที่มีคุณบาป
มากกว่าทำลายชีวิตสัตว์ทั่วไป เป็นที่เข้าใจกันเช่นนี้ ซึ่งก็มีเหตุผล
ที่น่าเข้าใจเช่นนั้น ช่างว้าวควายกับฆ่าฝูงฆ่ามัด บาปน่าจะมาน้อย
กว่ากัน ผลกรรมที่ผู้ฆ่าได้รับก็จะหนักเบากว่ากันเป็นอันมาก

มีเรื่องจริงที่เกิดขึ้น และผู้ประสบพบเห็นเล่าต่อกันมาว่า
ผู้มีอาชีพฆ่าวัวฆ่าควายนั่นเมื่อใกล้จะตายต้องทนทุกข์ทรมานตื่น
รณกระเสือกกระสน และส่งเสียงร้องเหมือนเสียงว้าวเสียงควายที่
ถูกเชือดก่อนตาย ส่วนผู้ที่ตบยุงหรือบีบตไปบ้าง แม้จะเป็นบาป
แน่นอนที่ทำลายชีวิตสัตว์ แต่ไม่ปรากฏผลของกรรมนี้ให้เห็นชัดให้
รู้ชัด เหตุผลก็อยู่ที่จิตสำนึกของผู้กระทำความกรรม สองประเภทนั้น ผู้
ฆ่าวัวฆ่าควาย แม้จะใจร้ายใจดำสักเพียงไร ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่จะ
ลืมภาพการตายของสัตว์ใหญ่ถึงเพียงนั้นได้ และย่อมเป็นไปไม่ได้ที่
จะไม่รู้สึกละย่นว่าการฆ่านั้นเป็นบาปใหญ่ ความรู้สึกหลอกหลอน
เกี่ยวกับการฆ่าวัวฆ่าควายด้วยมือของตนเองนั้นแหละ ที่ติดตามมา
ส่งผลให้ผู้นั้นต้องทรมานทรมานและร้องเป็นเสียงว้าวเสียงควาย เหมือน
ที่ตนเองเคยได้ยินเคยได้เห็นในการฆ่าแต่ละครั้งเสมอมา

บางคนที่เคยเห็นการตายของผู้มีอาชีพฆ่าสัตว์ใหญ่ มี
ความรู้สึกว่าผู้ใกล้จะตายนั้นไม่มีชีวิตจิตใจเป็นคนเสียแล้ว แต่ได้
กลายเป็นชีวิตจิตใจของวัวของควายไปจริงๆ เห็นได้จากกิริยา
อาการและสั้มเสียงที่เขาร้องเหมือนเสียงสัตว์ที่บาดเจ็บแสนสาหัส
ความรู้สึกนี้จะถูกหรือผิดก็ตาม ที่จริงแน่คือเขากำลังรับผลของ
กรรมที่ตามทันในช่วงสุดท้ายของชีวิตในภพชาตินี้ และไม่แน่ว่าจะ
สิ้นสุดเพียงเท่านั้น หรือจะติดตามต่อไปในภพชาติข้างหน้า ให้

ชีวิตต้องไม่แตกต่างกับชีวิตของสัตว์ที่ถูกเขาเบียดเบียนทำร้ายอย่างทารุณ

การทำบาปเล็กน้อย เช่น บิ่ต ตบยุง ไม่ปรากฏผลบาปให้เห็นว่าเกิดแก่ผู้ทำ นั่นก็เป็นเพราะผู้ทำไม่ผูกใจว่าได้ทำบาป ใจนี้สำคัญนัก นำไปผูกไว้กับเรื่องใดสิ่งใดก็จะปรากฏให้เห็นเป็นผล เช่น พระรูปหนึ่งในสมัยพุทธกาล ท่านทำตะไคร้ น้ำชาดและมรณภาพก่อนจะหาพระปลงอาบัติได้ จิตท่านผูกอยู่ด้วยความเป็นห่วง จึงได้เกิดเป็นพญานาค ส่วนผู้เผลอตบยุงหรือเผลอบิ่ต แม้ใจไม่ผูกยึดต่ออยู่ว่าได้ทำบาป ก็จะเป็นเรื่องเล็กน้อย การทำบาปหรือทำกรรมเล็กน้อยเช่นนี้จะไม่ส่งผลให้ปรากฏ ถ้าผู้ทำไม่ไปผูกใจติดร้อนกังวลอยู่ และถ้าจะไม่ทำเสมอๆ

การทำบาปเสมอๆ แม้ทำกับสัตว์เพียงมดเพียงปลวก กรรมเล็กก็จะเป็นกรรมใหญ่ได้พึงรอบคอบในเรื่องนี้ เพื่อชีวิตจะได้สวัสดิ์

การฆ่าวัวฆ่าควายก็ยังมีผลให้ผู้ฆ่าดูราวกับเปลี่ยนชีวิตจิตใจ จากคนเป็นวัวเป็นควายให้เป็นที่สลดสังเวชแก่ผู้พบเห็นได้ การฆ่าคนจะมีผลเป็นอย่างไร ทำไมผู้ร้ายฆ่าคนจะไม่รู้สึกเสียเลย แต่ด้วยอำนาจกรรม เมื่อตามมาถึงผู้ใดที่ได้กระทำความผิดนั้นไว้ ก็ย่อมยากที่จะยับยั้งผลแห่งกรรมนั้นได้ ลูกยังลืมน้ำแม่ แม่ยังลืมน้ำลูก ผู้นับถือพระพุทธศาสนาก็ยังลืมน้ำพระว่าเณร พระเณรก็ยังลืมน้ำตัวเองว่าเป็นพระเป็นเณร ฆ่ากันได้ ทำร้ายกันได้ ทำผิดศีลผิดธรรมกันได้อย่างไม่น่าเชื่อ อำนาจยิ่งใหญ่ของกรรมที่นำไปเช่นนั้น และยังจะนำไปข้ามภพข้ามชาติเกิดผลร้ายแก่ผู้ขาดสติขาด

ปัญญาที่จะพาตัวหนีให้พ้นมือแห่งกรรมที่ตนได้กระทำไว้แล้วด้วยตนเองแน่นอน

ผู้ฆ่าคนมีบาปหนักกว่าผู้ฆ่าวัวฆ่าควาย ผู้ทำร้ายพระพุทธเจ้ามีบาปหนักกว่าผู้ฆ่าคน เห็นได้จากพระเทวทัต ที่ถึงอุกฉกรรณีสืบ แต่อย่าประมาทคิดว่าเราปลอดภัยจากการอุกฉกรรณีสืบแน่แล้ว เพราะไม่มีพระพุทธเจ้าให้เราคนใดคนหนึ่ง ซึ่งถึงจะชั่วช้าเพียงไร ทำร้ายพระองค์ได้พระพุทธเจ้าไม่มีพระองค์ปรากฏให้เห็นก็จริง ทำร้ายพระองค์ท่านไม่ได้ก็จริง แต่สิ่งที่เกี่ยวข้องแนบแน่นกับพระองค์ท่านมีอยู่ ทำลายสิ่งนั้นก็จะมีผลไปจากทำลายพระองค์ท่านหาได้ไม่ นึกถึงใจตนเอง มีลูกที่รักเพียงดวงใจ ฝ่าทะนุถนอม ก่ออมเกลี้ยงเกลี้ยงมาจนเติบโตใหญ่ ถูกผู้ร้ายประหัตประหาร ใจของผู้เป็นแม่พ่อก็เหมือนกับตนเองถูกประหัตประหารด้วย

พระพุทธศาสนาคือสิ่งที่เกี่ยวเนื่องแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระพุทธเจ้า กว่าที่จะทรงค้นพบและตั้งขึ้นได้ ลำบากยากเย็นกว่าใครสักคนจะมีลูกเป็นที่รักดังดวงใจ ทำร้ายลูกก็เท่ากับทำร้ายผู้เป็นแม่พ่อ ทำลายพระพุทธศาสนาจึงไม่แตกต่างกับทำลายพระพุทธเจ้าแน่นอนไม่มีผู้ใดได้ทำ แต่แน่นอน เพียงการพยายามทำก็บาปหนักยิ่งกว่าบาปฆ่าคนตาย ผลของกรรมนี้อาจจะลึกลับ เห็นยากและเห็นช้า จึงทำให้พากันคิดว่าการทำลายพระพุทธศาสนานั้นไม่บาป ไม่เป็นอกุศล

การจงใจทำลายพระพุทธศาสนาที่ไม่สำเร็จผล น่าจะเกิดผลไม่ดีแก่ผู้มุ่งทำร้ายน้อยกว่าผู้ไม่ได้เจตนาทำลาย แต่ประพหุติดัน เช่น เจตนาทำลาย บุคคลประเภทหลังนี้ โดยเฉพาะที่นับถือ

พระพุทธศาสนา กล่าวได้ว่าเป็นผู้ทำกรรมไม่ดีต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้น ทรงประทับปกครองมาโดยมีพุทธบริษัท ที่ได้รับมาประทับปกครองต่ออย่างถือเป็นสมบัติล้ำค่า ไม่มีพระพุทธเจ้าองค์แล้ว พระพุทธศาสนาคือตัวแทนพระพุทธองค์ผู้ เป็นสมาชิกของบริษัทสี่ในพระพุทธศาสนา แม้ทำตนให้เศร้าหมอง ด้วยการประพฤติดีศีล ผิดธรรม ผิดวินัย แม้จะทำให้ พระพุทธศาสนาเศร้าหมองไม่ได้ แต่เมื่อตนเป็นจุดหนึ่งใน พระพุทธศาสนา ก็เท่ากับทำให้พระพุทธศาสนามีจุดเศร้าหมอง ปะปนอยู่เล็กน้อยเพียงไรก็เป็นจุดดำ ความประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น จึงเป็นการทำกรรมไม่ดีต่อสิ่งสูงสุด ผลไม่ดีที่จะเกิดแก่ผู้ทำกรรม ไม่ดีนั้นย่อมร้ายแรงแน่นอน พึงอย่าประมาท พึงกลัวกรรมหนักที่ จะเกิดจากการทำไม่ดีต่อพระพุทธศาสนา

ผู้เบาปัญญาไม่มีจักษุ เห็นว่าพระพุทธศาสนาไม่ใช่คน ไม่มีเลือดเนื้อชีวิตจิตใจ คิดจะทำลายก็ทำไปต่างๆ นานา ผู้เบา ปัญญาหารู้ไม่ว่าเมื่อกรรมตามทันโทษนั้นร้ายแรงหนักหนานัก พระเทวทัตก็ได้ถูกรณีสูปทันทีที่ทำร้ายพระพุทธเจ้า เมื่อถึง เวลากรรมตามทัน พระเทวทัตจึงจมนรณิ พันที่จะตื่นหนีให้พ้นจาก ความตายอย่างทุกข์ทรมานน่าสยดสยองนั้นได้ ผู้พยายามทำลาย พระพุทธศาสนาก็เช่นกัน ฉะนั้น อย่าประมาท อะไรที่ไม่น่าเชื่อ เกิดอยู่เสมอ เกิดได้เสมอ ในอดีตตรณีสูปได้ ในปัจจุบันหรือในอนาคตตรณีสูปได้ เมื่อต้องเป็นไปตามอำนาจอันยิ่งใหญ่ของ กรรม

แม่พ่อกที่มีลูกรักเพียงดวงใจ แม่ลูกนั้นมีใช่ลูกที่ดี มีใช่ลูกที่มี คุณประโยชน์แก่ใคร เมื่อใดเขาถูกทำร้ายบาดเจ็บสาหัสหรือถึง

เสียชีวิต เมื่อนั้นก็เหมือนทำร้ายแม่พ่อหนักหนาเช่นนั้น ด้วยพระพุทธานุภาพเป็นดวงพระหฤทัยของพระพุทธเจ้า ทรงได้มาด้วยพระมหากรุณาเปี่ยมพระพุทธานุภาพ เปรียบเป็นพระพุทธานุภาพ พระพุทธานุภาพก็เป็นพระพุทธานุภาพที่ประเสริฐเลิศล้ำหาผู้เปรียบเสมอมิได้ มีคุณประโยชน์กว้างใหญ่ไพศาล ปราศจากขอบเขตและยังยืนยาวนานอยู่ทุกกาลเวลา เป็นที่รักที่เทิดทูนสูงส่งนักหนาของพรหมเทพ มนุษย์ สัตว์ เสมอกันกับองค์สมเด็จพระบรมศาสดา พระผู้ทรงสถาปนาพระพุทธศาสนาไว้แทนพระองค์ อย่าเป็นคนเบาปัญญา ฟังปฏิบัติต่อพระพุทธศาสนาให้รอบคอบ มิฉะนั้นจะเสียประโยชน์จากการมีชีวิตอยู่ในชาติที่น้อยนุ้ย ชีวิตนี้ผ่านไปพันเมื่อไรจะเรียกกลับคืนไม่ได้ กรรมไม่ดีทั้งกลายจะห้อมล้อมจนแหลกเหลว ดังที่ปรากฏให้เห็นให้ได้ยินอยู่เสมอให้ชนลูกชนพองสยดสยองอยู่ไม่เว้นวายุ

ชีวิตในอดีตชาติล่วงเลยไปแล้ว กรรมดีกรรมชั่วก็ได้เป็นอันทำแล้วทั้งนั้น ไม่มีที่จะให้ไม่ได้ทำ แต่ชีวิตในอนาคตชาติกำลังใกล้เข้ามาเป็นลำดับ ไม่นานนักก็จะถึง เพราะชีวิตนี้นั้นน้อยนุ้ย จบสั้นง่าย ชีวิตในภพชาติข้างหน้าต่างหากที่ยาวนานจนประมาณไม่ได้ ความสุขอันยาวนานหรือความทุกข์ที่ยืดเยื้อจะมีมาพร้อมกับชีวิตในอนาคตแน่นอนเรามีบุญที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ ได้มีชาตินี้มีชีวิตนี้ ที่แม้จะน้อยนุ้ย แต่ก็ยังเป็นชีวิตเดียวที่สามารถจะพาเราหนีกรรมไม่ดีได้ และก็เป็นชีวิตเดียวที่จะพาเราไปสวรรค์ก็ได้นิพพานก็ได้

พระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธศาสนาประกอบด้วยพระพุทธเจ้า พระธรรมคำ-

สอนของพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์อริยสาวกของพระพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาจึงมีคุณเช่นเดียวกับที่พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณ พระคุณของพระพุทธเจ้ายิ่งใหญ่เพียงไร พระพุทธองค์ได้ทรงมอบไว้ในพระพุทธศาสนาหมดสิ้นแล้ว เราเรียนพระพุทธศาสนาหรือเรียนพระธรรมกันอยู่ตลอดมา แม้จนทุกวันนี้ เท่ากับเรากำลังพยายามจะให้สามารถแลเห็นพระพุทธเจ้าให้ได้ แต่ก่อนที่เราจะได้เห็นพระพุทธองค์เราจำเป็นต้องรอบคอบระวังรักษาพระพุทธศาสนาอย่างดี อย่าประมาท มองให้เห็นผู้เบาปัญญาไม่มีฉันทิฐิ แม้ผู้นั้นจะเป็นตัวเรา ก็ต้องมองให้ตรงตามความจริง ไม่เห็นภัยจะกันภัยไม่ได้ ไม่เห็นผู้มุ่งทำลายพระพุทธศาสนา ก็จะป้องกันพระพุทธศาสนาไม่ได้

การที่จะป้องกันตัวเองมิให้หลงไหลเลื่อนลอยไปเป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนาแม้โดยมิได้ตั้งใจ จำเป็นต้องมีหลักยึด ยึดหลักไว้ให้มั่น กระแสใดๆ ก็จะทำให้พัดพาไปไม่ได้ หลักที่น่าจะมั่นคง แข็งแรง สามารถรับการยึดเหนี่ยวได้ทุกเวลานั้น น่าจะเป็นหลักแห่งความกตัญญูกตเวทียึดกตัญญูกตเวทียึดให้เป็นหลักประจำใจมั่น ผลที่เกิดตามมานั้นจะไม่มีเสียหายแม้แต่น้อย

กตัญญูกตเวทียึด ความรู้คุณที่ท่านทำแล้วแก้ตนและตอบแทนพระคุณนั้น พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญว่าเป็นธรรมของคนดี คือคนดีมีธรรมนี้ หรือธรรมนี้ทำให้คนเป็นคนดี คือคนใดมีธรรมคือความกตัญญูกตเวทียึด คนนั้นก็คือนคนดีนั่นเอง ในด้านตรงกันข้ามคนใดไม่มีกตัญญูกตเวทียึด คนนั้นไม่ใช่คนดี

เชิญสำรวจตนเอง ให้ทุกคนให้เห็นใจตนอย่างชัดเจนตรง

ตามความจริงว่ามีความกตัญญูกตเวทีหรือไม่ แล้วก็จะารู้จักตนเองว่าเป็นคนดีหรือไม่ ไม่มีกตัญญูกตเวทีไม่เป็นคนดีจริงๆ อย่าสงสัย แต่จงเร่งอบรมใจตนเองให้มีกตัญญูกตเวทีตาธรรมให้จงได้ อย่าให้ผ่านชีวิตนี้ไปสู่ชีวิตหน้าที่ยาวนาน โดยไม่ถือโอกาสสร้างชีวิตในภพชาติข้างหน้าให้สวยสดงดงามอย่างยิ่ง

กตัญญูกตเวทีตาธรรมเป็นธรรมเครื่องสร้างคนให้เป็นคนดีได้จริงๆ เพราะความรู้คุณท่านผู้มีคุณ และความตั้งใจจะตอบแทนพระคุณ คือเครื่องป้องกันที่สำคัญที่สุดที่จะกันให้พ้นจากการทำผิดคิดร้ายได้ทั้งหมด โดยมีจุดมุ่งอยู่ที่ความไม่ปรารถนาจะทำให้ผู้มีพระคุณเป็นทุกข์เดือดร้อนกายใจ

ทุกคนมีผู้มีพระคุณของตน อย่างน้อยก็มารดา บิดา ครู อาจารย์ เพียงมีกตัญญูรู้คุณท่านเท่าที่กล่าวนี้ ก็เพียงพอจะคุ้มครองตนให้พ้นจากความไม่ดีทั้งปวงได้ ขอให้เป็นอย่างกตัญญูกตเวทีจริงใจเท่านั้น อย่าให้เป็นเพียงนึกว่าตนเป็นคนกตัญญู ความจริงกับความนึกเอาแตกต่างกันมาก ผลที่จะได้รับจึงแตกต่างกันมากด้วย

ผู้มีกตัญญูกตเวทีนั้นจะรู้จักบุญคุณของผู้มีบุญคุณทั้งหมด จะตอบสนองทุกคนเต็มสติปัญญาความสามารถแก่ผู้รับ และนี่เองที่จะเป็นเหตุให้คิดดี พุทธิ ทำดี เพราะเกรงว่าการคิดไม่ดี พุทธิไม่ดี ทำไม่ดี จะมีส่วนทำให้ผู้มีบุญคุณเดือดร้อน เช่น มารดาบิดา เป็นผู้มีพระคุณ ลูกกตัญญูจะประพฤติตัวเป็นคนดี จะไม่เป็นคนเลว เพราะเกรงว่ามารดาบิดาจะเสื่อมเสีย นี้ก็เท่ากับคุ้มครองตนเองได้แล้วด้วยความกตัญญูกตเวที

พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณใหญ่ยิ่งที่สุด ทรงมีพระคุณต่อโลก ต่อศาสนิกของโลกพระธรรมคำสอนของพระองค์ที่ทำให้พุทธศาสนิกเป็นคนที่มึธรรมะนั้น มิได้เป็นคุณเฉพาะพุทธศาสนิกเท่านั้น แต่เป็นคุณไปทั่วถึง คนดีคนเดียวให้ความร่มเย็นเป็นสุขได้กว้างไกล เช่นเดียวกับคนไม่ดีคนเดียวให้ความทุกข์ความร้อนได้มากมาย พระพุทธศาสนาสร้างพุทธศาสนิกชนที่ดี ก็เท่ากับพระพุทธศาสนาสร้างความร่มเย็นเป็นสุขให้แก่โลกด้วยเหมือนกัน พึงมีกตัญญูตเวทีต่อพระพุทธเจ้า คิดดี พูดดี ทำดี ให้เป็นไปดังที่ทรงแสดงสอนไว้ จะหนีกรรมเก่าได้ทัน และจะสร้างชีวิตในชาติใหม่ภายหน้าให้วิจิตรงดงามเพียงใดก็ได้

พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วไม่ได้หายไปไหน พระพุทธบารมียังปกปักรักษาโลกอยู่ คนในโลกยังรับพระพุทธบารมีได้ มิได้แตกต่างไปจากเมื่อยังทรงดำรงพระชนม์อยู่ เพียงแต่ว่าจำเป็นต้องเปิดใจยอมรับ มิฉะนั้นก็จะรับไม่ได้ การเปิดใจรับพระพุทธบารมีไว้คุ้มครองรักษาตนไม่ยากลำบาก ไม่เหมือนการเข็นก้อนหินใหญ่ที่ปิดปากถ้ำ เพียงงน้อมใจนึกถึงพระพุทธเจ้าให้จริงจังอยู่เสมอ ก็จะรับพระพุทธบารมีได้ จะมีชีวิตที่สวัสดิ์มีสุขสงบได้

พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ไม่ทรงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารอีกต่อไป แต่พระพุทธบารมียังพร้อมพร้อม พระอาจารย์สำคัญรูปหนึ่งท่านเล่าไว้ว่า เมื่อท่านปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นอยู่ในป่าดงพงพีนั้น พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปทรงสอนท่านด้วยพระพุทธบารมีเสมอ และท่านพระอาจารย์รูปนั้น ต่อมาก็เป็นที่ศรัทธาเคารพของพุทธศาสนิกจำนวนมากที่เชื่อมั่นว่าท่านปฏิบัติ

ถึงจุดหมายปลายทางแล้ว

พระพุทธเจ้าเมื่อเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ด้วยพระพุทธบารมี ได้เสด็จไปทรงแสดงธรรมโปรดพระอาจารย์รูปสำคัญให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ ไม่มีอะไรให้สงสัยว่าเป็นสิ่งสุดวิสัย เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ มีเรื่องของท่านพระโมคคัลลาน์เป็นเครื่องยืนยันรับรอง คือ เมื่อปฏิบัติธรรมถึงจุดปรารถนาสูงสุดแล้ว ท่านถูกโจรเจ้ากรรมในอดีตพยายามหาทางทำลายชีวิตท่าน ท่านพยายามใช้อิทธิฤทธิ์หลบหนี แต่โจรก็ติดตามไม่หยุดยั้ง จนท่านเบื่อก่อนายที่จะหนีต่อไป จึงยอมให้โจรจับได้และทูลท่านจนร่างแหลกเหลว นิพพานในที่ที่สุด เมื่อนิพพานแล้วท่านได้รวมร่างเข้าอีกครั้งหนึ่ง เหาะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า กราบทูลเรื่องราวให้ทรงทราบแล้ว กราบทูลลา เรื่องของท่านพระโมคคัลลาน์เป็นเครื่องให้ความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ่มชัดว่าพระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันตเจ้าก็ดี แม้ดับขันธปรินิพพานแล้ว ท่านก็เพียงไม่มีร่างเหลืออยู่เท่านั้น บารมีและคุณธรรมทั้งปวงของท่านยังพร้อมพร้อมประโยชน์ได้อย่างยิ่ง

เมื่อมั่นใจในความดำรงอยู่อย่างยั่งยืนนิรันดรแห่งพระพุทธบารมี หรือคุณธรรมของพระพุทธองค์และของครูอาจารย์สำคัญทั้งหลายที่ท่านไกลแล้วจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองพุทธศาสนิกทั้งหลาย ผู้มีสัมมาปัญญา สัมมาทิฐิ ก็ควรเร่งปฏิบัติพระพุทธศาสนาให้ได้เป็นคนดีตามลำดับไป ให้เป็นที่ปรากฏประจักษ์ในพระญาณหยั่งรู้ของพระพุทธองค์ เท่ากับเปิดประตูใจ ออกอย่างกว้างขวางรับพระพุทธบารมี ให้พระพุทธบารมีเสริมส่งบารมีของตน จนกว่าตนเองจะสามารถเป็นผู้มีบารมี มีคุณธรรมดำรงยั่งยืนอยู่ได้เช่นท่านผู้เป็นพุทธอรียสาวกทั้งหลาย วันนั้น

มาถึงผู้ใด เมื่อไร วันนั้นผู้นั้นก็ไม่ต้องกังวลที่จะใช้ชีวิตนี้ทำทาง
หนีมือแห่งกรรม และไม่ต้องกังวลสร้างชีวิตในอนาคตให้
สมบูรณ์บริบูรณ์สวยสดงดงามต่อไป

แทบทุกคนเคยเป็นมาแล้วทั้งเทวดา เจ้าฟ้าพระมหา-
กษัตริย์ ยาจกวนิพก เศรษฐีคหบดีตลอดจนสัตว์ใหญ่สัตว์น้อย เคย
ตายมาแล้วด้วยอาการต่างๆ ตายอย่างเทวดา ตายอย่างเจ้าฟ้าเจ้า
แผ่นดิน ตายอย่างขอทานข้างถนน ตายอย่างสัตว์ ทั้งที่ตายเอง
และทั้งที่ถูกฆ่าตาย เคยมีทั้งสุขเคยมีทั้งทุกข์ เคยเป็นผู้ร้าย เคย
เป็นทั้งผู้ดี น้ำตาเคยท่วมบ้านท่วมเมืองมาแล้ว กระดุกทับถม
แผ่นดินนี้ หาที่ว่างสักเท่าปลายเข็มหมุดจะปักลงก็ไม่พบ เปรียบ
กับชีวิตนี้เพียงชาติเดียว ชีวิตนี้จึงน้อยนัก จะห่วงใยแสวงหาอะไร
อีกมาให้ชีวิตนี้ ที่จะสำคัญกว่าการห่วงหาทางหนีมือแห่งกรรมที่
ทำไว้มากมายในอดีตชาติ

แทบทุกคนมีชาติในอนาคตที่ไกลออกไปพ้นความรู้เห็นของ
ใครทั้งหลาย จะเกิดเป็นอะไรต่อมิอะไรก็ได้ทั้งสิ้นตามอำนาจของ
กรรมที่ได้ทำไว้แล้ว ทั้งที่ทำในอดีตชาติและที่ทำในชาตินี้สำคัญ
ที่ว่าได้ทำกรรมใดมากกว่า แรงกว่า สำคัญกว่า กรรมนั้นก็ส่งผล
มากกว่า เร็วกว่าและหนักแน่นมั่นคงกว่า ถ้าเป็นกรรมดีก็จะให้
ความสุขความเจริญ มีบุญห้อมล้อมรักษา ถ้าเป็นกรรมชั่วก็จะให้
ความทุกข์ ความเสื่อมโทรม มีบาปห้อมล้อมรังควาน

ชีวิตนี้ตกอยู่ใต้อำนาจความโลภ ความโกรธ ความหลง
แสวงหาอำนาจวาสนา บารมี ทรัพย์สินเงินทองอย่างไม่คำนึงถึง
ความถูกต้อง ไม่คำนึงถึงศีลธรรมใดๆ ซึ่ชื่นชมพอใจแล้วมิใช่ว่าจะ

ยังยืน จะขึ้นชมสมปรารถนาไปได้อย่างมากก็ชั่วอายุร้อยปีแล้วก็หมดสิ้นทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งชื่อเสียงที่เนาเหม็นไว้ให้คนโจษขาน พาแต่จิตดวงเดียวร่อนเร่ไป ทำกรรมไม่ดีไว้ก็จะไปพร้อมกับจิตที่ห่อหุ้มด้วยความไม่ดี ไปสู่ทุกคติ ภพภูมิที่ไม่ดี ภพภูมิที่มีแต่ความทุกข์

จิตดวงเดียวที่ปราศจากอำนาจวาสนา บารมี ทรัพย์สินเงินทอง ที่เมื่อมีชีวิตในชาตินี้กอบโกยไว้ด้วยอำนาจกิเลส จักท่องเที่ยวทุกข์ร้อนไปนานนักหนา นับกาลเวลาหาได้ไม่ นับภพชาติหาถูกไม่ในทุกคติ

ชีวิตนี้ที่ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจความโลภ ความโกรธ ความหลง มันคงอยู่ในความดี มีศีล มีธรรม จะร่มเย็นเป็นสุขชั่วกาลนาน ความสุขที่จักไม่สิ้นสุดพร้อมกับชีวิตที่น้อยนุ้ก ที่มีเวลาเพียงร้อยปีเท่านั้นโดยประมาณ

จิตดวงเดียวที่พร้อมด้วยบุญกุศลจักท่องเที่ยวเบิกบานไปนานนักหนา นับกาลเวลาหาได้ไม่ นับภพชาติหาถูกไม่ในสุดติจนกว่าจะถึงที่สุดแห่งทุกข์ พันการเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป อันเป็นจุดสูงสุดในพระพุทธศาสนาที่สมเด็จพระบรมศาสดาทรงนำไปแล้ว และทรงแสดงแจ้งทางไว้ให้แล้วอย่างละเอียดถี่ถ้วนด้วยพระมหากรุณาหาที่เปรียบมิได้ พุทธสาวกทั้งหลายได้ตามเสด็จไปถึงจุดหมายอันเป็นบรมสุขนั้นแล้วมาก มีทั้งในสมัยพุทธกาลและในปัจจุบันนี้ ทั้งยังจะสืบต่อไปในอนาคตกาลนานไกล トラบที่ยังมีผู้ใส่ใจปฏิบัติธรรมคำสอนของพระพุทธองค์อยู่

ชีวิตนี้น้อยนัก แต่ชีวิตนี้สำคัญนัก เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นทางแยก จะไปสูงไปต่ำ จะไปดีไปร้าย เลือกได้ในชีวิตนี้ เท่านั้น พึงสำนึกข้อนี้ให้จงดี แล้วจงเลือกเกิด เลือกให้ดีเกิด

ชีวิตนี้จักสวัสดิ และชีวิตข้างหน้าก็จักสวัสดิได้ ถ้ามือแห่งกรรมร้ายไม่เอื้อมมาถึงเสียก่อน

มือแห่งกรรมร้ายใดๆ ก็จะไม่เอื้อมมาถึงไม่ได้ ถ้าชีวิตนี้วิ่งหนีได้เร็วกว่า และการจะวิ่งหนีให้เร็วกว่ามือแห่งกรรมนั้นจะต้องอาศัยกำลังบุญกุศลคุณงามความดีเป็นอันมาก และสม่ำเสมอ

กำลังความสามารถในการวิ่งหนีมือแห่งกรรมชั่วกรรมร้าย คือการทำดีพร้อมทั้งกาย วาจา ใจ ทุกเวลา

ผู้จะมีสติระวังไม่ทำความไม่ดีทั้งกาย วาจา ใจ ได้ยิ่งกว่าผู้อื่น คือผู้มีกตัญญูกตเวทิตอันเป็นธรรมสำคัญ ธรรมที่จะทำคนให้เป็นคนดี มีความห่วงใยปรารถนาจะระวังรักษาผู้มีพระคุณไม่ให้ต้องเสียทั้งชื่อเสียงและไม่ต้องเสียทั้งน้ำใจ

ผู้มีกตัญญูกตเวทิจึงเป็นผู้มีธรรมเครื่องคุ้มครองให้สวัสดิ เครื่องคุ้มครองให้สวัสดิก็คือคุ้มครองไม่ให้ทำความไม่ดี คุ้มครองให้ทำแต่ความดีทั้งกาย วาจา ใจ ทุกเวลา

ชีวิตนี้น้อยนัก พึงใช้ชีวิตนี้อย่างผู้มีปัญญาให้เป็นทางไปสู่ชีวิตหน้าที่ยืนนาน ให้เป็นสுகติที่ไม่มีกาลเวลาหาขอบเขตมิได้ โดยยึดหลักสำคัญคือความกตัญญูกตเวทิตต่อมารดา บิดา และต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มั่นคงทุกลมหายใจเข้าออกเกิด

จบ.

การขุดดิน

ไปปลูก

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

ปลูกพืช

ทำสวน

ทำสวน เลี้ยงสัตว์

กิน

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

กิน

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

กิน

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

ปลูกพืช

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์

การเขียนหนังสือด้วยปากกาหรือดินสอลงบนกระดาษแผ่นเดียวนั้น เขียนลงครั้งแรกก็ย่อมอ่านออกง่าย อ่านเข้าใจได้ง่าย แต่ยิ่งเขียนทับเขียนซ้ำลงไปบนกระดาษแผ่นเดียวนั้น ตัวหนังสือย่อมจะทับกันยิ่งขึ้นทุกที การอ่านก็จะยิ่งอ่านยากขึ้นทุกทีจนถึงอ่านไม่ออกเลย ไม่เห็นเลยว่าเป็นตัวหนังสือ จะเห็นแต่รอยหมึกหรือรอยดินสอทับกันไปทับกันมาเป็นสีสนเท่านั้น ให้เพียงรู้เท่านั้นว่าได้มีการเขียนลงบนกระดาษแผ่นนั้น หากอ่านรู้เรื่องไม่ และหาอ่านรู้ได้ไม่ ว่าเขียนอะไรก่อนเขียนอะไรหลัง นี่ฉันใด การทำกรรมหรือการทำดีทำชั่วก็ฉันนั้น ต่างได้ทำกันมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทับถมกันมายิ่งกว่าตัวหนังสือที่อ่านไม่ออก หากู้ไม่ว่าได้เขียนอะไรก่อนเขียนอะไรหลัง ทำกรรมใดไว้ก็ไมู้ไม่เห็น แยกไม่ออกว่าทำกรรมใดก่อนทำกรรมใดหลัง ทำดีอะไรไว้บ้าง ทำไม่ดีอะไรไว้บ้าง มากน้อยหนักเบาต่างกันอย่างไร มาถึงชาตินี้ไม่รู้จักกันทั้งสิ้น เป็นความซับซ้อนของกรรมที่แยกไม่ออก เช่นเดียวกับความซับซ้อนของตัวหนังสือที่เขียนทับกันไปทับกันมา

ความซับซ้อนของกรรมแตกต่างกับ
ความซับซ้อนของตัวหนังสือ ตรงที่
ตัวหนังสือนั้นเมื่อเขียนทับกันมากๆ
ย่อมไม่มีทางรู้ว่าเขียนเรื่องดีหรือเรื่อง
ไม่ดีอย่างไร

แต่กรรมนั้นแม้ทำซับซ้อนมากเพียงไร
ก็มีทางรู้ว่าทำกรรมดีไว้มากน้อย
เพียงไร หรือกรรมไม่ดีไว้มากน้อย
เพียงไร โดยมีผลที่ปรากฏขึ้นของ
กรรมนั้นเองเป็นเครื่องช่วยแสดงให้
เห็น

อนุโมทนา

คณะผู้จัดพิมพ์ขออนุโมทนาบุญกับผู้ร่วมพิมพ์หนังสือ “ชีวิตนี้น้อยนัก” บทพระนิพนธ์ ในสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ดังมีรายนามต่อไปนี้

คณะพระสงฆ์ศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระพุทธวิหาร จ.นครนายก

พระปริณายา ปรีชาโน • พระบุญญพัฒน์ ชยธมโม

คณะพระสงฆ์ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน จ.ขอนแก่น

พระพุฒินาถ อมรธมโม • พระสุระ ปณฺธโร • พระอรธณิติ จันทสาโร • พระพิเชษฐ เขมธมโม • พระศุภกฤษ์ จานโกโร

คณะญาติธรรม

วุฒิพงษ์ อัชฌาภรณ์ • เพียรพร พรหมโชติ • จ.ส.อ.สุวัฒนา ลาภภรณ์และครอบครัว • สายชล สุขประสงค์ • อริชัย-พัชรา-ภัตชนม์ เพ็ชรกุล • อาทิตย์-มินทร์ภู พรหมโชติ • ยุพดี มุกดารัตน์ • นิรันดร์ พรหมโชติ • ศรีแพร-แพรวพรรณ-ธนนันท์ พรหมโชติ • นริศ ศักดาพลรักษ์ • เย็น-ยิ่งยงค์ สมมิ • สุธิดา จิตต์ศิริผล • เพ็ญภา ผดุงเกียรติวงศ์ • ครอบครัวนารทศิลป์และครอบครัวสุวรรณภู • วิชาญ-วิษณุธร สมัครธรรม • วรัญญา ธีระเรืองไชยศรี • ครอบครัวเจนการ • ปวีรมน ศักดิ์พิบูลรัตน์ • ภาคภูมิ สกอลชัยพรเลิศ • วิรัตน์ อนุรักษ์พุดิ • วินา เงามเจริญจิตร์ • ชาคริต จันเพ็ชร • ธีระ-วันดา อุษณะกรกุล • เกียรติศักดิ์ พนมธนศักดิ์ • วันทนา วุฒาก • พลเอกวันนะ-คุณนภาพร กาญจนวลิต • อ.จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ • สฤษฏ์พันธ์ วุ • กฤติเดช วุ • รุจาภา คลศรีชัย • วิศววรรณ-นเรศ-ด.ญ.สุติกาญจน์ ศรีมุข • อุพิษ มนย์ • แสนดี โตเวฬุวัน • วัฒนา ตราชู • ประพาสา-ลักษณา ล้อมในเมือง • คณะจัดทำชุด MP (ธรรมบรรยาย“กฎแห่งกรรม”) ของหลวงพ่ोजริญ จิตธมโม • ไกรवास แจ้งเสมอ • นิธินันท์ ภูเจริญ • ศิริ-มาณี-จิรวัดน์ (ปรีชา)-ชุดิมณฑน์ (ศิริวรรณ) ตูจินดา • กรรมการพิเศษประกาสิต • ชัยเนย์ แซ่เล่า • วทีญญ-ด.ช.ภรณ์ วิศเวศวร • สุพัฒตรา ศรีพอและครอบครัว • วลัยลักษณ์ สุนทานนท์ • พหัยรัตน์ ชาวปรีสุทธิ • ณรงค์ ศรีสุขพร้อมครอบครัว • จีรพา ชันติลา พร้อมครอบครัว • เกษมสิทธิ์ ภูษพร้อมครอบครัว • เพ็ญประภา อนุวัชพงษ์พร้อมครอบครัว • บงอร ปาसानนท์ พร้อมครอบครัว • กัลยา พิมพ์ • สมพร แซ่อ้อ • กษิณ ชำนาญชานันท์ • ชนัญชิตา แซ่ลิ้ม • วิชิต ธีระพงศ์ • ลัดดาวัลย์ ผู้สัมพันธ์เลิศ • จันทิมา พัทน์โรจน์ • ทองสถิตย์ สีลาพิทักษ์ • พรพิมล โอฟานธิกุล • วันเพ็ญ ศิริเลิศพรรณนา • โชติมา สุริยาพันธ์ • ชำนาญ วิฑูรปกรณ์ • รุ่งรวี วิฑูรปกรณ์ • พงษ์นิ วุฒิวรดิษฐ์ • สลิษา แซ่เล่า • เกษมณทนา-ด.ญ.ณิชากร แก้วอิม • มาศรินทร์ ธรรมสิทธิ์บุรณ์ • วังรี ภิบาล • ครอบครัวเลิศมณีทวีทรัพย์ • ครอบครัวดวงศรีแก้ว • ชีนาสพ ทองพ้อคำ และครอบครัว • วินิจ สิริประไพโรจน์ • นฤชล สัจจะธนาพรและครอบครัว • จินดา อนุวินาศน์ • ประมวล-สนอง กำธรณเดชและครอบครัว • มัณฑนา ไสวรรณ • ธัญวรรณ ไตรรัตน์พารกุล • อัมพร เดชชีวพงษ์ • ผู้ไม่ประสงค์จะออกนาม • วิชิต-อารีรัตน์ อัชฌาภรณ์ และครอบครัว

อัญญา จันทร์เชื้อ • ศิริพร สันวัชรรุ่งเรืองและครอบครัว • จันทร์จิรา เอี่ยมอรุณกิจและครอบครัว •
• เสฏฐวุฒิ วชิโรดม • วิณา วชิโรดมและครอบครัว • ปิยพันธ์ วชิโรดมและครอบครัว • เจริญ คำพงษ์
และครอบครัว • พ.อ.สงัด คำพงษ์และครอบครัว • ปาลีรัตน์ ศรีประเสริฐและครอบครัว • พิรพงษ์-
ด.ช.ศุภวัฒน์ อำนวยสิทธิ์และครอบครัว • ทองใบ ศรีประเสริฐและครอบครัว • ธวัชชัย เกษมสุข
สมบูรณ์และครอบครัว • บริษัท พี แอนด์ อาร์ แอมมีตี้เจมส์ จำกัด • ปิยะรัตน์อพาร์ทเมนต์ (สุทธิ
สาร อินทามาระ 51) • ปิยะ-รัชนี ธนาพรวิศาล • ทิพากร-จามร-ศิระภา ธนาพรวิศาล • จินตนา-
ยงยุทธ วิบูลย์ธนากุลและครอบครัว • คุณแม่จินตียง แซ่ตั้ง • วิบูลย์ หุ่นภักดีวิจิตรและครอบครัว •
คุณพ่อเสงี่ยม-คุณแม่สมจิตร์ หุ่นภักดีวิจิตร • พัชรินทร์ อุดมสินวัฒนาและครอบครัว • นิภาภรณ์
เก่งระดมกิจและครอบครัว • วัลลภา พงษ์ธนวงศ์และครอบครัว • วศิน-กุลธิดา เตชะรัตนไชย •
วรุตม์-วสุ เตชะรัตนไชย • คุณแม่ยุวดี โกษากุล • บริษัท วรจักรทัวร์ จำกัด • บริษัท สหภัณฑ์
กระดาษ จำกัด • อารีย์ ชาวลิขิตสกุลชัยและครอบครัว • เกษมณี ตั้งเสถียรพันธุ์และครอบครัว •
วินัย-จิรภรณ์ เมืองสุวรรณและครอบครัว • ศิริกัญญา วิบูลย์ ศรีนัยและครอบครัว • พีรทัต-อรอุษา
อุษณกรกุลและครอบครัว • จรัญ-จิรภรณ์ จำปาพงษ์และครอบครัว • ไพบุลย์-นฤมล โหตระไวศยะ
และครอบครัว • อุไรวรรณ-พิภพ ภักดีธิตีไพบูลย์ • ประภาวรรณ-ปัทมานุช-ทศพล ภักดีธิตีไพบูลย์ •
สุรพล นราตรีกุล • อนุศักดิ์ จิตต์ธรรมวงศ์ • จิราพร วนิชวรากิจ • สุรพล อาริยะธนาพร • เอื้อมพร
เดชวิเชียร • อธิพร สุภาวิมล • ชูเจริญ(อั่งม้อ) ระวีอรั่มวงศ์ • สุนันทา แสงนุกุลชัย • สุปราณี
โยธินอุปไมย • สมมนต์ จีรพงษ์วัฒน์ • สมิตรา ผลประสิทธิ์กุล • รัตศักดิ์-อัศวีณา อุษณกรกุล •
เสถียร-สุลิน ดลบันดาลโชค • บุษยา จิระบุษยกุล • มณีวรรณ วงศ์กำทอง • เบลูญาภา หาญญานันท์
• คุณแม่สมเอบ ปัทมานี • คุณพ่อประสิทธิ์ ปรีชากาญจนดิษฐ์ • จุฑารัตน์-เปล่งศรี ปรีชากาญจน
ดิษฐ์ • ประยูร-ไขแสง-ปิยาพัชร นัย่าง • อนันต์-รัชดา-อนันฐดา อินทรานุศร • บุศกร เกิดประกอบ •
ทยา กัณวเศรษฐ์ • นิภาภัทร จรแก้ว • ตรีศุภณ พงษ์พัฒน์ • ชื่นฤทัย ถนตช่าง • พวงผกา อยู่เจริญ •
กนิรี จันทร์ศรี • แสงระวี หลายปัญญาภักดี • พิศุทธิ์ วงศ์สวัสดิ์โกมล • ดวงมล บุญยงสิทธิ์ • นวพร
ต่อเดชสกุล • ธันยารัตน์ ชนเชิดโรโสภณ • พรรณรัตน์ สังขวงศ์ • ปริญญานันท์ ทองคำ • คุณแม่เกี้ยว
แซ่แต้ • ณัฐกรฤดา มุสิกะและครอบครัว • รัตน์พร ธีระพันธ์และครอบครัว • สุริ แก้วตาแย • ด.ช.
อัศวเดช จันทร์แสงและครอบครัว • น้ำเพชร บุญดลและครอบครัว • กมลวรรณ มิ่งพร้อมและ
ครอบครัว • จิราพร พงษ์จินและครอบครัว • บุษราคัม ใจหลัก-พงษ์สิทธิ์ งามวงษ์วาน • ชัชวีย์-
วิภาดา-ด.ญ.ชนกนันท์ มุตตามะระ • พงษ์ศักดิ์-อัชราภรณ์ ไฉนจันและครอบครัว • ปวีช-ชญาดา
นิลสุวรรณและครอบครัว • ด.ช.กฤตภาส นิลสุวรรณ • น้ำฝน ภักดีกลิ่นและครอบครัว • ด.ญ.ปิ่นมนัส
สดีนธรรมศักดิ์และครอบครัว • เจริญดี แพมณีและครอบครัว • สมดี จินดาพิชฐานและครอบครัว •
ณัฐนี อัศวพัฒนากุล • วนิษา-สุวรรณณี-เรณู อัชฎาฐ • สิริณี แซ่เฮง • เปล่ง ภายพรมราช • กลิ้ง-สารวย
ล้อมฉิมพลี • บุญตา-สารวม ล้อมฉิมพลี • สุภัสสรณ์ มัชฌิมบรรพตและครอบครัว • ธิริญา ผลพลอย

หนังสือธรรมะธรรมทาน

“ชีวิตนี้น้อยนัก” บทพระนิพนธ์ โนสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก อธิบายเรื่อง กรรมให้ทราบว่ากรรมดี-ชั่ว-หนัก-เบา เป็นอย่างไร กรรมใดมาก่อน-หลัง คลายข้อสงสัยในจิตใจที่มีมาเนิ่นนาน

บุญบารมีที่เราทำนุทำบุญอาจจะไม่ใช่อะไรที่คิด เชิญท่านค้นพบคำตอบได้ในหนังสือ พระนิพนธ์โนสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดบวรนิเวศวิหาร แล้วท่านจะรู้ว่า บุญบารมีนั้นสร้างได้อย่างไร จากหนังสือ “วิธีสร้างบุญบารมี”

สรรพทาน ธรรมทาน ชินาติ การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

ท่านสามารถร่วมสมทบทุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ เพื่อแจกเป็นธรรมทานตามโอกาสอันเป็นมงคลต่างๆ ได้ที่ “กองทุนเผยแผ่ธรรม” ที่จุดบริจาคของศูนย์กลางการศึกษาวิจัยศาสนาพระพุทธวิหาร จ.นครนายก โทร.๐๓๗-๓๓๐-๓๑๓ หรือติดต่อโรงพิมพ์ตามเบอร์โทรศัพท์ที่หน้าบรรณาธิการ หรือติดต่อสอบถามคุณวุฒิพงษ์ อัครฉัตรลักษณ์ ได้ที่ โทร.๐๘-๕๗๗๐-๗๒๒๒ email: mywuth@gmail.com

รับรู้เรื่องราวการเผชิญภัยของพระพุทธเจ้า ที่พระองค์ทรงได้รับ
 ชัยชนะจนเป็นตำนานอันยิ่งใหญ่ พร้อมภาพประกอบจากท่านอาจารย์
 สุวัฒน์ แสนชิตยรัตน์ ศิลปินเหรียญทองจิตรกรรมแบบไทยประเพณี
 จากงานจิตรกรรมบัวหลวงครั้งที่ ๒๕ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และคณะ
 ช่างเขียนงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณีอีกมากมาย ที่ร่วมถ่ายทอด
 งานศิลป์คู่พระพุทธศาสนาด้วยจิตวิญญาณที่ระลึกถึงองค์พระสัพพัญญู
 เชิญท่านผู้อ่านร่วมค้นหาคำตอบจากตำนานมนต์แห่งชัยชนะที่
 ยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้า เราจะเสกมนต์ให้ท่านรักหนังสือเล่มนี้

“พาหุง ชัยชนะแห่งพุทธะ”

บทสวดมนต์พาหุงฯ แปลฉบับพกพา ที่มีทั้งสองภาษา
 ไทย-อังกฤษ แปลอังกฤษโดย ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม พร้อม
 ภาพสเก็ตดินสอสวยงามประกอบบทสวดมนต์
 ขอเชิญทุกท่านสวดมนต์กับเราทุกวัน กับ ...
“พาหุง มนต์แห่งชัยชนะของพระพุทธเจ้า”

พระมาลัยเทเวศเรฯ ผู้ซึ่งเป็นพระอรหันต์ที่จะพาท่าน
 ผู้อ่านท่องเที่ยวไปบนสวรรค์ และดินแดนนรก ที่เกิดจากการ
 เสวยผลกรรมต่างๆ กันของมนุษย์ และมงคลอันประเสริฐทั้ง ๓๔
 ประการ ที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสไว้แก่ ท้าวสักกะเทวราช
 และเหล่าเทวดาทั้งหลาย

เชิญท่านผู้อ่าน สัมผัสพระธรรมอันประเสริฐของ
 พระพุทธองค์ได้จากหนังสือ **“พระมาลัย มงคล๓๔”**

โรคภัยที่หมดหนทางรักษา แต่ไม่หมดหวัง
 ธรรมะบำบัด ทางเลือกหนึ่งที่มีหลักฐานยืนยัน
 การปฏิบัติธรรมกับการรักษาโรค และการค้น
 พบตัวเอง ท่านสามารถค้นหาตัวเองได้จาก
“ตริก” จัดพิมพ์โดย มาลติ

ศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระ:พุทธวิหาร

BUDDHAVIHĀRA VIPASSANĀDHURA EDUCATION CENTRE (Bu.VEC)
ศูนย์พัฒนาจิต๑๐๘สิริพระเกียรติ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำจังหวัดนครนายก
ที่พัทธมบรรณจักร มูลนิธิพุทธวิหาร ๕๐๐/๕ หมู่ ๕ ต.ดอยสกล อ.เมือง จ.นครนายก ๒๖๐๐๐

R e a d   s   S h a r e

ร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงหนังสือธรรมะเพื่อแจกเป็นธรรมทาน
แลกเปลี่ยนความรู้เพื่อพัฒนาการออกแบบหนังสือธรรมะ ได้ที่ email : art.trinity@gmail.com

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน